

U16

Aangepast beoordelingskader Integraal Ruimtelijk Perspectief (REP)

Maart 2020, Versie 1.0

Colofon

Auteurs: Decisio, Twynstra Gudde

Inhoud

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Werkwijze	1
1.3	Leeswijzer.....	2
2	Aanpassingen beoordelingswijze.....	3
2.1	Basis voor het beoordelingskader.....	3
2.2	Aanvullingen vanuit raden en staten	4
2.3	Overige aanvullingen	9
3	Beoordelingskader REP	17
3.1	Aangepast beoordelingskader	17
3.2	Operationalisering kernindicatoren.....	20
3.3	Aangepast beoordelingskader REP definitief.....	27
	Bijlage 1: Inhoudelijk overzicht moties en amendementen Beoordelingskader en Uitgangspuntennotitie REP	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Regionale en landelijke opgaven voor wonen, werken en bereikbaarheid zijn in de regio Utrecht onlosmakelijk met elkaar verbonden. De regio staat voor de uitdaging om de komende decennia te voorzien in een grote behoefte aan woon- en werkruimte. De wens om te wonen op de plekken 'waar het gebeurt', met een hoog voorzieningenniveau, cultuuraanbod en concentratie van werkgelegenheid, is op het moment hoog en zal naar verwachting de komende tijd hoog blijven¹. Daarnaast heeft de regio door de centrale ligging een belangrijke draaischijffunctie in het landelijk mobiliteitsbeleid.

De concentratie van hoogopgeleide werknemers in een aantrekkelijke omgeving is een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor (internationale) bedrijven. Enerzijds versterkt dit de stedelijke gebieden (economisch) nog verder, anderzijds vraagt dit ook om nieuwe mobiliteitsoplossingen. De concentratie van wonen en werken draagt bij aan diverse doelstellingen van het beleid van rijk en regio, zoals een duurzame ontwikkeling en behoud van natuur (minder bouw buiten de stedelijke gebieden), de mobiliteitstransitie, het creëren van schaalvoordelen voor de energietransitie, het benutten van de agglomeratiekracht en het verder versterken van de internationale concurrentiepositie.

Inzet van de U16 voor de regio Utrecht is om de goede economische concurrentiepositie en de aantrekkelijke leefomgeving te behouden en te versterken. 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' is het centrale motto voor de regionale ontwikkeling tot 2040. Inzet van de U16 is het behouden en versterken van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Met tegelijkertijd aandacht voor de identiteit van de verschillende gemeenten én aandacht voor de vitaliteit van kernen.

1.2 Werkwijze

In de eerste helft van 2019 is door het MIRT Onderzoek Metropoolregio Utrecht in samenwerking met het REP een aantal verstedelijkingsmodellen geschetst die getoetst zijn aan een beoordelingskader. De uitgangspunten voor de verstedelijkingsmodellen en het uitgewerkte beoordelingskader zijn door provinciale staten en de gemeenteraden vastgesteld. Daarbij zijn verschillende zienswijzen, moties en amendementen ingediend die oproepen om het eerder gebruikte beoordelingskader verder uit werken. Daarnaast is vanuit bestuurstafels (Gezondheid en Inclusiviteit, Wonen, Werken, Groen en Landschap, Mobiliteit en Energie) en de waterschappen (vertegenwoordigd via Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden - HDSR) input aangedragen voor het beoordelingskader. Voorliggend rapport licht toe op welke manier de zienswijzen, moties, amendementen en aanvullingen van de bestuurstafels zijn verwerkt in het aangepaste beoordelingskader.

De moties en amendementen sluiten allemaal aan op de hoofd- en subdoelen, en zijn onderling nergens strijdig. Er zijn echter ook enkele moties of amendementen niet overgenomen omdat deze niet passend zijn bij de algemene uitgangspunten. Een voorbeeld daarvan is een voorstel om draagvlak op te nemen in het beoordelingskader. Draagvlak is van belang bij de besluitvorming, maar is ons inziens geen onderdeel om a priori in het beoordelingskader op te scoren.

---

¹ Zie bijvoorbeeld de Welvaart en Leefomgeving scenario's (WLO), waarin de planbureaus een aanhoudende groei voorzien met vooral een belangrijke rol voor het stedelijke gebied (CPB/PBL 2016) en Horizon Utrecht 2050 waarin de provincie Utrecht een Schaalprong in Stedelijkheid voorziet voor 2050.

In de tweede helft van 2019 is in REP-verband een ‘contour’ uitgewerkt waarin de ambities van de U16 gemeenten ruimtelijk zijn uitgewerkt. Om de bijdrage van deze contour aan de verschillende regionale doelstellingen te toetsen wordt het beoordelingskader in aangescherpte vorm opnieuw gebruikt. In het separate rapport ‘*Beoordeling contour REP op hoofdlijnen*’ (januari 2020) heeft een eerste kwalitatieve beoordeling plaatsgevonden: op basis van expertmatige oordelen is nagegaan in welke mate de verschillende ingrepen die in de contour zijn geschetst bijdragen aan de realisatie van de regionale beleidsdoelen.

1.3 Leeswijzer

In het vervolg van dit rapport komen achtereenvolgens aan bod:

- Hoofdstuk 2   Aanpassingen beoordelingswijze
- Hoofdstuk 3   Beoordelingskader REP
- Bijlage 1   Overzicht van zienswijzen, moties en amendementen U16

2 Aanpassingen beoordelingswijze

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanpassingen aan het beoordelingskader op basis van zienswijzen, moties en amendementen van provinciale staten en de gemeenteraden van de U16 en de aanvullingen vanuit de verschillende bestuurstafels en waterschappen. Daartoe is in paragraaf 2.1 de basis voor het beoordelingskader, volgend uit het MIRT-Onderzoek, toegelicht. In paragraaf 2.2 is aangegeven hoe de aanvullingen vanuit raden en staten in het beoordelingskader zijn verwerkt. In paragraaf 2.3 is besproken op welke manier de overige input is verwerkt.

2.1 Basis voor het beoordelingskader

De hoofddoelstellingen van het beoordelingskader staan op basis van de vaststelling hiervan door provinciale staten en de gemeenteraden vast. Dit zijn:

- Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio
- Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio
- Verstedelijkingsopgave faciliteren
- Ruimtelijke kwaliteit verhogen
- Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren
- Haalbaarheid
- Kosten en opbrengsten (financieel)

Per hoofddoel is een aantal subdoelen en indicatoren benoemd². De subdoelen staan, net als de hoofddoelstellingen, niet ter discussie, wel zijn er enkele aanvullingen op de subdoelen. Dat geldt in nog sterkere mate voor de indicatoren.

Het beoordelingskader voor het MIRT Onderzoek is tot stand gekomen met input van verschillende partijen, onder andere verzameld via de werkgroepen binnen het MIRT Onderzoek. Op 21 juni 2019 is dit beoordelingskader vastgesteld door de Programmaraad U Ned. In de figuur op de volgende pagina zijn de hoofd- en subdoelen en kernindicatoren van het Beoordelingskader MIRT Onderzoek weergegeven.

De beoordeling is geen zuivere toets op de 'maatschappelijke impact', maar geeft vooral inzicht in de bijdrage van (elementen uit) de vijf thema's uit de contour (Wonen, Werken, Mobiliteit, Groen en Landschap en Energie) aan de verschillende hoofddoelstellingen uit het beoordelingskader. Bovendien geldt dat indicatoren soms overlap bevatten en/of containerbegrippen zijn. Niet alle indicatoren zijn concreet meetbaar: sommige kunnen alleen kwalitatief worden gescoord op basis van 'expert judgment'.

---

² MUST/ Twynstra Gudde/MOVE Mobility/SWECO/Decisio 2019 - Verkenning en afweging integrale verstedelijkingsmodellen regio Utrecht.

Figuur 2.1 Beoordelingskader MIRT onderzoek

Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	Bevorderen gezonde leefstijl	Fietsgebruik
	Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	Geluid
	Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	Emissies luchtverontreiniging
	Kansen voor energietransitie	Verkeersveiligheid
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	Agglomeratiekracht vergroten	Kansen voor klimaatadaptatie
	Versterken van het vestigingsklimaat	CO2-emissies verkeer
Verstedelijkingsopgave faciliteren	Zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)	Kansen voor energietransitie
	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	Bruto Regionaal Product (BRP)
	Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	Aantal arbeidsplaatsen (economische opgave)
	Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	Versterking vestigingsklimaat
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	Gerealiseerde woningen binnen de regio
	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied	Reserve-plancapaciteit
	Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus
	Behouden en versterken van de cultuurhistorische waarden	Nabijheid stedelijke centra (% woningen binnen 3km van centra)
Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren	Volgende capaciteit infrastructuurnetwerken en oplossing urgente (systeem) knelpunten (Fiets, Spoor, Stedelijk OV, Transfer, Weg)	Gemiddelde woon-werk reistijd per modaliteit
		Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied
		Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied
		Kansen voor natuur
	Kansen voor landschap	
	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	Ruimtebeslag groen
	Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	Bereikbaarheid in reistijdson totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer
Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	Aantal woningen nabij bestaande OV-knoppen (met restcapaciteit)	
Haalbaarheid	Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit fiets/OV auto
	Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	Impact op NMCA knelpunten
Kosten en opbrengsten (financieel)	Beheer en exploitatiekosten, incl. opbrengsten	Ontlasten Utrecht Centraal
	Investeringskosten	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken
		Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving
		Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem
		Uitvoerbaarheid
		Adaptiviteit/flexibiliteit
		GREX saldo (mln Euro)
		OV-exploitatie (Euro of kwalitatief)
		Investerings infrastructuur (Euro)

2.2 Aanvullingen vanuit raden en staten

Vanuit raden en staten is gevraagd om het beoordelingskader aan te scherpen middels aanvullingen en aanpassingen. In bijlage 1 is het totaaloverzicht van zienswijzen, moties en amendementen van provinciale staten en de 16 gemeenteraden opgenomen. Door het REP zijn de moties en amendementen geanalyseerd en gecategoriseerd. Reacties die zien op de uitgangspuntennotitie zijn meteen verwerkt in de contour. Zienswijzen, moties of amendementen die niet zien op het beoordelingskader worden meegenomen in het vervolg van het proces en waar mogelijk verwerkt in de contour of perspectief en/of programma.

Zienswijzen, moties of amendementen die oproepen tot of vragen om aanpassing van het beoordelingskader worden in deze paragraaf besproken. Vervolgens is aangegeven of en hoe de oproepen in de moties en amendementen zijn verwerkt in het beoordelingskader REP.

De moties en amendementen vragen vooral meer aandacht voor de uitwerking van de doelen gezonde en energieke regio en de ruimtelijke kwaliteit. Voor ruimtelijk kwaliteit is er vooral de roep om dit breder te bezien en meer aandacht te vestigen op het belang van ruimtelijke kwaliteit voor bijvoorbeeld gezondheid en inclusiviteit. Daarnaast is een aantal opmerkingen gemaakt over de economische doelstellingen en indicatoren en een over de operationalisering van haalbaarheid. In onderstaande tabel zijn per hoofddoel de *inputs* uit de moties en amendementen benoemd. NB: de subdoelen en indicatoren in dezelfde rij horen niet allemaal bij elkaar. In lang niet alle moties en amendementen is aangegeven waar de gevraagde aanvullende indicatoren en subdoelen bij horen.

Tabel 2.1 *Gevraagde aanvullingen moties en amendementen op het beoordelingskader*

Hoofdoel	Aanvullend subdoel	Aanvullende indicator
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio		<ul style="list-style-type: none"> • Gezondheid (GGD indicatoren) • Veiligheid in brede zin (niet alleen verkeer) • Versterken van Duurzaamheid
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen circulariteit en innovatie in de economie • Versterking maakindustrie 	<ul style="list-style-type: none"> • Impact op/kansen voor landbouw
Verstedelijkingsopgave faciliteren		
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	<ul style="list-style-type: none"> • Borgen biodiversiteit • Leefbaarheid en vitaliteit (kleine) kernen • Verbonden groen en blauw • Landschappelijke kwaliteiten • Recreatieve voorzieningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud of versterking van de natuur(waarde) en biodiversiteit • Behoud van cultuurhistorische waarde in landschappen en bebouwing • Impact op/kansen voor landbouw • Natuurwaarden / biodiversiteit (verbindingszones) • Behouden en versterken agrarische sector: rol bij recreatie en beheer landschap en natuur • Versterken bestaande werken winkelgebieden i.p.v. grote nieuwe ontwikkelingen
Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren		
Haalbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak 	
Kosten en opbrengsten (financieel)		

In het vervolg van dit hoofdstuk gaan we in op hoe de subdoelen en indicatoren kunnen worden geoperationaliseerd en opgenomen in het beoordelingskader.

Operationalisering subdoelen

- **Bevorderen circulariteit en innovatie in de economie:** het bevorderen van circulariteit en innovatie in de economie kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Bestaande bedrijven kunnen worden gestimuleerd om te innoveren en verduurzamen, maar het is ook denkbaar minder innovatieve bedrijven te ontmoedigen en nieuwe bedrijven aan te trekken. Voor de laatste categorie is het denkbaar om bedrijventerreinen en woon-werkomgevingen die aantrekkelijk zijn voor innovatieve activiteiten voorrang te verlenen boven andere economische activiteiten. Dit haakt in op de economische koers van de regio, waarin nog belangrijke keuzes zijn te maken. Voor de eerste categorie kan uitplaatsing een aanleiding zijn versneld te verduurzamen. Deze laatste indicator zat al in het beoordelingskader. Overigens hoeft in de praktijk het bevorderen van circulariteit en innovatie niet hand in hand te gaan, het voorstel is om bevordering van circulariteit en bevordering van innovatie in het beoordelingskader te splitsen.
- **Versterking maakindustrie:** Maakindustrie is in sommige gemeenten een belangrijke economische motor. Op regionaal niveau is echter geen keuze gemaakt voor het versterken van de maakindustrie. Voorstel is daarom dit (nog) niet als apart subdoel in het beoordelingskader op te nemen, maar mee te nemen binnen het bestaande subdoel versterken vestigingsklimaat. Binnen het doel kan versterken vestigingsklimaat (in de toekomst) vanuit de contour worden getoetst op maatwerk.
- **Biodiversiteit:** het effect van maatregelen op de biodiversiteit kan worden gemeten door de toename of afname van habitats te specificeren en te meten. Een methode die daarvoor geschikt is, is de Natuurpuntenindex van het Planbureau voor de leefomgeving. Hiermee wordt een score toegekend aan het areaal natuur en het type natuur. Natuur van hoge kwaliteit (waarin zich veel (unieke) organismen bevinden) krijgt een hogere waarde dan natuur van lage kwaliteit. Zo heeft moeras een hogere waarde dan grasland. Een vereenvoudigde kwalitatieve benadering in deze fase is te kijken naar ruimtebeslag en nieuwe natuur in de categorieën N2000, NNN, overig, waarbij aantasting van N2000 gebied het zwaarst weegt, overig het laagst. Ook verbondenheid kan worden meegewogen (indien de keuzes in de contour daar effect op hebben) door te kijken naar de hectares verbindingen die worden gerealiseerd. Overigens zat in de vorige versie van het beoordelingskader al het subdoel “Behouden en versterken van de intrinsieke natuurwaarden”, met daarbij de indicator ‘ruimtebeslag natuur’, waarbij verschillende typen natuur met elkaar worden vergeleken. Voorstel is om in lijn met de suggesties van de Bestuurstafel Groen en Landschap (zie paragraaf 3.3) biodiversiteit niet over te nemen als subdoel, maar als indicator onder het subdoel “Behouden en versterken van de intrinsieke natuurwaarden”. De operationalisering van de indicator biodiversiteit is in lijn met hierboven beschreven.
- **Leefbaarheid en vitaliteit (kleine) kernen:** De leefbaarheid en vitaliteit van kernen kan worden gewaarborgd en verbeterd door het draagvlak voor voorzieningen te vergroten en door de dynamiek op de woningmarkt te bevorderen. Daarbij is het van belang dat sociaal maatschappelijke functies behouden blijven en de bereikbaarheid op peil blijft. Er zijn verschillende indicatoren die iets zeggen over de leefbaarheid en vitaliteit van kernen, zoals een gebalanceerde leeftijdsopbouw, het behoud van een bepaald aantal inwoners of een bepaalde autonome inwonersgroei en het niveau van voorzieningen. Daarin is van belang dat de opgave die in kernen gerealiseerd wordt aansluit bij de woonmilieus waar vraag naar is in deze kernen. Hierbij is echter wel sprake van een optimum. Door bepaalde typen woningen of volumes/dichtheden te bouwen kan de eigenheid en kleinschaligheid van kernen in het gedrang komen. Voorstel is om de bouwopgave die in de kernen wordt gerealiseerd (kwantitatief en kwalitatief) te toetsen aan de indicator “inwonertal op peil”. Voor het aspect bereikbaarheid nemen we “bereikbaarheid knopen” op als indicator.

- **Verbonden groen en blauw:** voorstel is dit niet als subdoel maar als indicator (zie bij subdoel Biodiversiteit) op te nemen.
- **Landschappelijke kwaliteiten:** in het beoordelingskader zijn al de subdoelen ‘behouden/versterken van cultuurhistorische waarden’ en ‘verhogen van de kwaliteit van landelijk/stedelijk gebied opgenomen. Indicatoren daarbij zijn ‘kansen voor landschap’, ‘kansen voor ruimtelijke kwaliteit stedelijk/landelijk gebied’. Bij ‘kansen voor landschap’ worden elementen als behoud van, openheid en toegankelijkheid meegewogen in de score, met onder meer ook aandacht voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voorstel is geen aanvullend subdoel/indicator op te nemen.
- **Recreatie:** voldoende recreatieve voorzieningen zijn onderdeel van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. We stellen voor dit subdoel onder ruimtelijke kwaliteit op te nemen met de kernindicator ‘ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen’.
- **Draagvlak:** draagvlak is van belang bij de besluitvorming, maar is ons inziens geen onderdeel om a priori op te scoren. In het besluitvormingsproces zullen plannen waarvoor geen draagvlak bestaat geen doorgang vinden. Voorstel is dit niet op te nemen als subdoel. Desgewenst is het mogelijk specifieke maatregelen op draagvlak te scoren.
- **Global Goals for Sustainable Development.** De gemeenteraad van Utrecht heeft in een motie opgeroepen om ‘bij het uitvoeren van het MIRT-onderzoek, en in vervolgstappen met betrekking tot de REP, expliciet aansluiting te zoeken bij de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties’. Diverse hoofd- en subdoelstellingen uit het beoordelingskader sluiten reeds aan op of zijn gebaseerd op de Global Goals. Om die reden is geen expliciete aanpassing aan het kader gedaan op basis van deze motie, wel is in onderstaand kader een expliciete link gelegd tussen het beoordelingskader en de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.

Link beoordelingskader en Sustainable Development Goals

Het beoordelingskader is deels geïnspireerd op de ontwikkelingsagenda van de 193 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) voor 2015 – 2030 vastgesteld. De agenda bestaat uit 17 doelen. Deze SDG's heten voluit de Sustainable Development Goals maar worden vaak afgekort naar SDG's. Zij gelden in alle landen en voor alle mensen. De kern van de SDG's is een einde maken aan extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering. Als de 17 doelen vergeleken worden met de doelen en subdoelen uit het beoordelingskader dan zijn deze grotendeels herkenbaar, zoals inzet op gezondheid, duurzame mobiliteit en steden, aanpak klimaatverandering en bescherming van natuur. Ook zitten in de SDG's een aantal specifieke doelen die in het beoordelingskader niet of minder terugkomen zoals uitbannen van extreme armoede en onderwijs voor iedereen, gelijke rechten voor iedereen. De verklaring is dat het beoordelingskader zich vooral richt op fysiek ruimtelijke ontwikkeling (de contour) en niet op sociale doelstellingen. In onderstaande tabel is een koppeling gemaakt tussen de hoofddoelstellingen uit het beoordelingskader en de SDG's.

Hoofddoel	SDG
1. Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	3. Goede gezondheid en welzijn 6. Schoon water en sanitair 7. Betaalbare en duurzame energie 11. Duurzame steden en gemeenschappen 13. Klimaatactie
2. Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	8. Waardig werk en economische groei 9. Industrie, innovatie en infrastructuur
3. Verstedelijkingsopgave faciliteren	11. Duurzame steden en gemeenschappen
4. Ruimtelijke kwaliteit verhogen	12. Verantwoorde consumptie en productie 15. Leven op het land

5. Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren	9. Industrie, innovatie en infrastructuur
6. Haalbaarheid	17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken
7. Kosten en opbrengsten (financieel)	<i>Geen</i>
<p>Overige SDG's</p> <p>1. Geen armoede</p> <p>2. Geen honger</p> <p>4. Kwaliteitsonderwijs</p> <p>5. Gendergelijkheid</p> <p>10. Ongelijkheid verminderen</p> <p>14. Leven in het water</p>	

Operationalisering indicatoren

- **Gezondheid (GGD indicatoren):** gezondheid heeft in de vorige versie van het beoordelingskader fietsgebruik als indicator, en daarnaast worden ook luchtkwaliteit en geluid meegewogen. De GGD indicatoren zijn a. Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk- aantrekkelijke plekken; b. Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht; c. Wonen en druk verkeer zijn gescheiden; d. Functies (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevende bedrijven staan op afstand; e. Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard; f. Tussen kernen zijn goede fiets- en OV verbindingen. Deze indicatoren kunnen per locatie kwalitatief worden gescoord. Op advies van de Bestuurstafel Gezond leven in een stedelijke regio is de indicator ‘Leefomgeving draag bij aan gezond gewicht’ niet meegenomen, dit is immers geen toetsbare indicator.
- **Veiligheid in brede zin:** in de vorige versie van het beoordelingskader is vooral verkeersveiligheid (en bij klimaatadaptatie waterveiligheid) benoemd. De oproep is naast op verkeersveiligheid ook gezondheidsrisico’s en andere veiligheidsrisico’s mee te nemen. Dat kan door bij deze indicator te scoren op zowel verkeersveiligheidsrisico’s externe veiligheidsrisico’s en gezondheidsrisico’s. Daarmee ontstaat echter wel deels een overlap met klimaatadaptatie (voor het externe veiligheidsrisico waterveiligheid) en de beoordeling van emissies en geluid en actieve mobiliteit.
- **Versterken van Duurzaamheid:** Duurzaamheid is als containerbegrip niet te scoren. Met de indicatoren voor klimaat, energie en mobiliteit zijn er voldoende indicatoren die samen de score op duurzaamheid laten zien. Deze indicator zijn niet opgenomen.
- **Impact op/kansen voor landbouw/rol bij recreatie en beheer landschap en natuur:** in de moties en amendementen wordt landbouw meerdere malen genoemd als indicator. Daarbij gaat het echter om verschillende functies: landbouw als economische activiteit, de rol in de voedselvoorziening en de rol bij het beheer van landschappelijke en natuurwaarden. Complexiteit daarbij is dat het om verschillende vormen van landbouw kan gaan (optimaal voor economie of voedselvoorziening is waarschijnlijk niet optimaal voor beheer van landschap en natuur. Voorstel is deze indicator te splitsen in impact op (ruimtebeslag van bestaand areaal) en kansen voor natuur/landschapinclusieve/circulaire landbouw.
- **Behoud of versterking van de natuur(waarde) en biodiversiteit:** zie bij subdoel biodiversiteit.
- **Behoud van cultuurhistorische waarde in landschappen en bebouwing:** in het beoordelingskader zijn al de subdoelen ‘behouden/versterken van cultuurhistorische waarden’ en ‘verhogen van de kwaliteit van landelijk/stedelijk gebied opgenomen. Indicatoren daarbij zijn ‘kansen voor landschap’, ‘kansen voor ruimtelijke kwaliteit stedelijk/landelijk gebied’. Bij ‘kansen voor landschap’ worden elementen als behoud van, openheid en toegankelijkheid meegewogen in de score, met onder meer ook aandacht voor de Nieuw Hollandse Waterlinie. Voorstel is geen aanvullend subdoel/ indicator op te nemen.

- **Versterken bestaande werk- en winkelgebieden:** Dit kan worden beoordeeld of binnen de contour eerst wordt ingezet op het versterken van bestaande gebieden, voordat wordt ingezet op nieuwe ontwikkelingen. Hierbij geldt wel de opmerking dat bij nieuwe woonlocaties ook een bepaald lokaal voorzieningenniveau past, gelijk opgaand met de mate van verstedelijking.

2.3 Overige aanvullingen

Vanuit de verschillende bestuurstafels (Gezondheid en Inclusiviteit, Wonen, Economie, Groen en Landschap, Mobiliteit en Energie) is input geleverd op het beoordelingskader. Verder hebben de waterschappen bij monde van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aanvullingen geleverd. In deze paragraaf zijn deze reacties gebundeld en is toegelicht of en op welke manier de reacties in het beoordelingskader zijn verwerkt. Zo is er vanuit de Bestuurstafel Groen en Landschap vooral vraag naar meer aandacht voor subdoelen en indicatoren die passen onder de hoofddoelen “Ruimtelijke kwaliteit verhogen” en “Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio”. Gezond stedelijk leven vraagt in het algemeen om meer aandacht voor gezondheidsaspecten onder de verschillende hoofddoelen.

In onderstaande tabel zijn weer de genoemde subdoelen en indicatoren opgenomen. NB: de subdoelen en indicatoren in tabel 2.2. horen op hoofdlijnen wel bij elkaar, in tegenstelling tot de subdoelen en indicatoren in tabel 2.1.

Tabel 2.2 Gevraagde aanvullingen Bestuurstafels en Waterschappen

Hoofdoel	Aanvullend subdoel	Aanvullende indicator
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio		<ul style="list-style-type: none"> • Terugdringen (gezondheidseffecten van) slechte waterkwaliteit • Indicatoren ‘kansen voor klimaatadaptatie’ convenant Klimaatadaptatief bouwen Zuid-Holland
	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende schoon en gezond water 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimte voor het hoofdwatersysteem • Robuust watersysteem • Vergroten strategische grondwatervoorraden
	<ul style="list-style-type: none"> • Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie 	<ul style="list-style-type: none"> • Kansen voor energietransitie benutten • Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en –besparing (in TWh en PJ)
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden 	Subdoel ‘versterken agglomeratiekracht’: <ul style="list-style-type: none"> • Intensiveren huidige werklocaties door meer mengen van wonen en werken • Meer banen per m2 voor kantoren • Meer banen per hectare bedrijventerrein • Compactere winkelcentra Minder WVO • Voldoende winkelmeters bij gebieden met een sterke bevolkingsgroei • Notering in de Regional Competitiveness Index (RCI)

		<p>Subdoel 'Versterken vestigingsklimaat':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voldoende kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties • Transformeren van kantoren op niet knooppuntlocaties • Voldoende nieuwe hectares bedrijventerreinen (oa. voor maakindustrie) bij maximaal benutten nieuw en huidige bedrijventerreinen • Aantal m2 (kleinschalige) bedrijfsruimte in de wijk <p>Subdoel 'Bevorderen circulariteit in de economie':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER). • Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten. <p>Subdoel 'kansen voor innovatieve economie':</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voldoende uitbreidingsmogelijkheden Life Sciences (USP) en creatieve broedplaatsen
Verstedelijkingsopgave faciliteren	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt (voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen) • Ontwikkelen nieuwe woonconcepten gericht op meer sociale cohesie 	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurinclusief bouwen
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van levensloopbestendige wijken 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud en ontwikkeling van de kernkwaliteiten van het landelijk gebied 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen • Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen/ bouwwerken/ artefacten) • Bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van stads- en dorpsranden.

Hoofdoel	Aanvullend subdoel	Aanvullende indicator
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergroten van het areaal en de kwaliteit van (land- en water) natuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimtebeslag nieuwe natuur (excl. Reeds geplande NNN) • Verbondenheid natuurgebieden (in ha) – aantasting en nieuwe verbindingen • Verhoging intrinsieke natuurwaarde
	<ul style="list-style-type: none"> • Vergroten areaal en kwaliteit recreatie(terreinen en - routes) 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal ha nieuw recreatiegebied • Aantal M1 nieuw of verbeterd recreatief netwerk • Kwaliteit en capaciteit van recreatieterreinen en recreatielandschappen • Mate van bereikbaarheid recreatieterreinen en recreatielandschappen
Slimme en toekomstvastе mobiliteit faciliteren	<ul style="list-style-type: none"> • Beperken van het vervuilende en ongezonde goederenvervoer en stimuleren veiliger en schonere distributievormen 	

In aanvulling op tabel 2.2 is vanuit de Bestuurstafel Gezond leven in een stedelijke regio de suggestie gedaan om het hoofddoel 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' aan te passen, namelijk door de term gezondheid hier uit te halen en te verweven onder de verschillende hoofddoelstellingen. De hoofddoelstellingen van het beoordelingskader zijn echter vastgesteld in de raden en staten en worden niet meer aangepast. Wel wordt als inleiding op het beoordelingskader het centrale motto 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' benadrukt en wordt dit als overkoepelend thema toegevoegd aan het beoordelingskader. In hoofdstuk 3 is het centrale motto verder toegelicht en uitgewerkt, om die reden gaan we daar op deze plek niet verder op in. Wel is het zo dat in het verlengde van deze suggestie door de Bestuurstafel Gezond leven in een stedelijke regio aanvullende suggesties voor subdoelen is gedaan waarin ook gezondheid een rol speelt. Gezien het toevoegen van gezondheid als overkoepelend thema en als uitgangspunt voor de contour, hebben we de volgende suggesties voor subdoelen niet overgenomen in het beoordelingskader:

- 'Bevorderen gezondheid bij duurzaam ontwikkelen en bouwen'.
- 'Bevorderen gezonde leefomgeving bij energietransitie'.
- 'Bevorderen gezonde leefomgeving via kwalitatief werkprogramma'.
- 'Verbeteren van de gezondheid door stimuleren van innovatieve landbouwsystemen'.
- 'Bevorderen gezonde leefomgeving door meer ruimtelijk kwaliteit'. Overigens wordt deze doelstelling onder het subdoel 'bevorderen gezonde leefstijl' (deels) wel gemeten door de kernindicator 'voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk – aantrekkelijke plekken'.
- 'Stimuleren van een evenwichtiger woonwerkbalans waardoor minder ongezond vervoer nodig is (meer fietsgebruik door kortere woonwerkafstanden)'. Overigens wordt deze subdoelstelling met enkele kernindicatoren wel gemeten onder het subdoel 'voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken', bijvoorbeeld door te meten wat het aantal woningen nabij OV-knopen is en wat de bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit is (waaronder OV en fiets).

- 'Ruimten zo inrichten dat die bewegingen stimuleren en ongezond vervoer beperken'. Hier is onder het subdoel 'bevorderen gezonde leefstijl' met de kernindicator 'actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard' overigens reeds invulling aan gegeven.
- 'Verbeteren van de gezondheid door transitie van landbouwgebieden'.
- 'Verbeteren van de luchtkwaliteit in woonwijken door beperkende maatregelen voor gemotoriseerd verkeer met ongezonde emissiewaarden'. Overigens is onder het subdoel 'Kansen voor energietransitie' is reeds rekening gehouden met een kernindicator CO2-emissies verkeer.
- 'Beperken van de geluidsoverlast in woonwijken door beperkende maatregelen voor gemotoriseerd verkeer'. Overigens wordt onder het subdoel 'bevorderen gezonde leefomgeving' wel reeds de kernindicator 'Geluid' meegenomen.

Met het niet doorvoeren van de gesuggereerde wijziging van het hoofddoel vervallen daarnaast enkele suggesties voor wijziging van de kernindicatoren die te maken hebben met gezondheid. Het gaat in ieder geval om de suggesties voor het verschuiven van kernindicatoren naar andere hoofddoelen.

Operationalisering subdoelen en indicatoren

- **Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie:** vanuit de Bestuurstafel Gezond leven in een stedelijke regio is de suggestie gedaan om het woord 'benutten' toe te voegen aan het subdoel 'kansen voor energietransitie'. Daarnaast is vanuit de Bestuurstafel Energie de suggestie gekomen het subdoel te wijzigen in 'Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie'. Wij hebben dit subdoel overgenomen en de bijhorende kernindicator eveneens gewijzigd, namelijk in 'Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en –besparing'. De suggestie om het woord 'benutten' toe te voegen aan de kernindicator komt daarmee te vervallen.
- **Voldoende schoon en gezond water:** het tegen aanvaardbare kosten garanderen van voldoende schoon en gezond water (waterbeschikbaarheid) en het beschikbaar houden van voldoende ruimte voor waterberging vraagt om een Robuust watersysteem. Dit kan worden geoperationaliseerd door het toevoegen van de kernindicatoren "ruimte voor het hoofdwatersysteem" en "vergroten strategische grondwatervoorraden". Daarnaast is het mogelijk "Robuust watersysteem" als kernindicator op te nemen, daarin wordt gemeten of de ontwikkelingen in het watersysteem gelijke tred houden met de overige ontwikkelingen in het gebied. Het is te toetsen of een robuust watersysteem meer of minder haalbaar is bij functies op een bepaalde plek. We hebben het subdoel "Voldoende schoon en gezond water" met voorgestelde kernindicatoren overgenomen in het beoordelingskader. De uitwerking van dit subdoel wordt opgenomen onder het hoofddoel 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio'.
- **Betekenisvolle gezonde en veilige werkgelegenheid:** het stimuleren van betekenisvolle werkgelegenheid met aandacht voor gezonde en veilige arbeidsomstandigheden is als subdoel een kwalitatieve toevoeging op de veelal kwantitatieve subdoelstellingen onder het hoofddoel economie versterken. We nemen dit subdoel over in het beoordelingskader. Als indicator kan worden opgenomen het aandeel/aantal betekenisvolle gezonde en veilige banen op het totaal. Daarbij is het wel noodzakelijk dat hiervoor een eenduidige definitie wordt gehanteerd, waarbij vooral 'betekenisvol' een lastig begrip is dat per werknemer zal verschillen.
- **Inclusiviteit woningmarkt:** De suggestie om het bevorderen van inclusiviteit op de woningmarkt is als subdoel overgenomen in het beoordelingskader. Als operationalisering van dit subdoel is

ook overgenomen dat aandacht nodig is voor voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen.

- **Sociale cohesie:** voorgesteld is 'ontwikkelen nieuwe woonconcepten gericht op meer sociale cohesie' als subdoel toe te voegen aan het beoordelingskader onder het hoofddoel 'Verstedelijkingsopgave faciliteren'. Doel is om de komende decennia meer woningen toe te voegen. Het bevorderen van sociale cohesie in de stedelijke regio is daarbij een uitgangspunt, welke ook terugkomt in de woonmilieustudies en daaruit volgende kern- en subindicatoren waar onder dit hoofddoel reeds rekening mee is gehouden. Om die reden is het voorstel om dit subdoel niet over te nemen.
- **Levensloopbestendige wijken:** de Bestuurstafel Gezond leven in een stedelijke regio pleit voor het toevoegen van het subdoel 'Stimuleren van levensloopbestendige wijken' onder het hoofddoel 'Verstedelijkingsopgave faciliteren'. De Bestuurstafel Wonen heeft deze niet expliciet benoemd, maar geeft aan dat dit subdoel wel in de geest is van de daar besproken thema's en doelstellingen. Dit subdoel is daarom overgenomen in het beoordelingskader. Dit subdoel kan worden geoperationaliseerd door na te gaan welk deel van de wijken in de regio uiteindelijk levensloopbestendig wordt gemaakt.
- **Landelijk gebied:** De bestuurstafel groen en landschap pleit voor het toevoegen van het subdoel "Behoud en ontwikkeling van de kernkwaliteiten van het landelijk gebied ruimtelijke kwaliteit". In het oorspronkelijke beoordelingskader is echter al een subdoel "Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied" opgenomen. Voorstel is daarom dit subdoel niet over te nemen (zie onder voor de bijbehorende indicatoren).
- **Natuur:** Zie ook de discussie in paragraaf 2.2 over het toevoegen van biodiversiteit als subdoel/kernindicator. Voorstel van de bestuurstafel groen is het subdoel "Vergroten van het areaal en de kwaliteit van (land- en water) natuur" te hanteren. In de vorige versie van het beoordelingskader is echter al het subdoel "Behouden en versterken van de intrinsieke natuurwaarden" opgenomen. Dit subdoel is behouden en gaat over *kwaliteit*. Daarbij is de kernindicator "Biodiversiteit" toegevoegd met de voorgestelde operationalisering van dit begrip. Aanvullend in het subdoel van de bestuurstafel is het toevoegen van *areaal*, het voorstel is om dit over te nemen onder het subdoel "Vergroten van het areaal (land- en water) natuur", met de kernindicatoren over ruimtebeslag en verbondenheid natuur(gebieden).
- **Recreatie:** zie ook paragraaf 3.2. Voorstel is dit subdoel over te nemen.
- **Landbouw: ontwikkelruimte voor duurzame en circulaire landbouw:** zie ook paragraaf 2.2. Voorstel is dit niet als subdoel over te nemen, maar wel een aantal indicatoren voor de landbouw toe te voegen onder het subdoel "Verhogen ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied".
- **Goederenvervoer:** de Bestuurstafel Gezond leven in een stedelijke regio doet de suggestie voor het subdoel 'Beperken van het vervuilende en ongezonde goederenvervoer en stimuleren veiliger en schonere distributievormen'. Naar aanleiding van de zienswijzen, moties en amendementen is onder het subdoel 'Voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken en oplossing urgente (systeem) knelpunten' reeds als kernindicator 'Bewerkstelligen slim en duurzaam goederenvervoer' toegevoegd. Voorstel is om aan deze kernindicator ook het begrip 'veilig' toe te voegen.

Operationalisering indicatoren

- **Terugdringen (gezondheidseffecten van) slechte waterkwaliteit:** het waterschap stelt voor om waterkwaliteit als indicator toe te voegen. Waterkwaliteit speelt een rol in de volksgezondheid. Deze indicator kan worden toegevoegd aan het subdoel "Bevorderen gezonde leefomgeving"

- **Indicatoren ‘kansen voor klimaatadaptatie’ convenant Klimaatadaptatief bouwen Zuid-Holland:** het waterschap verwijst naar het programma van eisen bij het convenant Klimaatbestendig bouwen Zuid-Holland 2018. Hierin zijn de volgende ‘doelen’ opgenomen:
  - Hevige neerslag leidt niet tot schade aan infrastructuur, gebouwen, eigendommen, of groen in de bebouwde omgeving
  - Langdurige droogte leidt niet tot verdroging of schade aan gebouwde omgeving
  - Tijdens hitte biedt de bebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving
  - Bodemdaling in bebouwd gebied blijft beperkt en betaalbaar
  - Groenblauwe structuur en biodiversiteit worden versterkt op de planlocatie en in de directe stedelijke omgeving.
  - De bebouwde omgeving is bestand tegen overstromingen.

Deze ‘doelen’ zijn in het convenant ook vertaald naar specifieke eisen die, volgens afspraak, gesteld moeten worden in een omgevingsplan. Deze eisen zijn te lezen als leidende principes of ontwerpuitgangspunten. Om die reden is het voorstel om geen aanvullende indicatoren voor klimaatadaptatie op te nemen, maar wel te toetsen of met deze principes rekening is (of kan worden) gehouden in het (verdere) ontwerp, en te zijner tijd de programmering.

- **Ruimte voor het hoofdwatersysteem; Robuust watersysteem; Vergroten strategische grondwatervoorraden:** deze indicatoren zijn genoemd voor het toe te voegen subdoel “Voldoende schoon en gezond water”. Dit is overgenomen in het beoordelingskader. **Versterken agglomeratiekracht;** enkele kernindicatoren zijn genoemd om toe te voegen aan het subdoel versterken agglomeratiekracht:

- Intensiveren huidige werklocaties door meer mengen van wonen en werken. Wij nemen deze over met de volgende kernindicator ‘hoeveelheid ha gemengde functies wonen en werken’
- De voorgestelde kernindicatoren:
  - Meer banen per m2 voor kantoren
  - Meer banen per hectare bedrijventerrein
  - Compactere winkelcentra, minder winkelvloeroppervlakte (WVO)

Deze suggesties zijn overgenomen onder de volgende kernindicator ‘ruimte-intensivering werklocaties en voorzieningen’. Deze indicator is onder andere te meten aan het aantal banen per hectare werklocatie en het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte (beiden subindicatoren), alhoewel het de vraag is of dat de enige en meest zuivere indicator is om intensivering mee te meten.

- Voldoende winkelmeters bij gebieden met een sterke bevolkingsgroei. Voorstel is om deze kernindicator niet over te nemen. Deze kernindicator komt terug onder het subdoel ‘bevorderen gezonde leefstijl’: ‘functies zijn goed gemengd’
- Notering in de Regional Competitiveness Index (RCI). Deze kernindicator is niet overgenomen. Het zal immers lastig te voorspellen zijn en daarmee lastig zijn te meten hoe de regio hier, met de toegevoegde programmering in de toekomst op gaat scoren.
- **Versterken van het vestigingsklimaat;** enkele kernindicatoren zijn genoemd als suggestie voor het vervangen van de kernindicator ‘versterken van het vestigingsklimaat’, dat onder het gelijknamige subdoel valt. Voorstel is om de volgende voorgestelde kernindicatoren toe te voegen als subindicator. De indicatoren zijn dan een verdere operationalisering van de kernindicator ‘Versterking vestigingsklimaat’:
  - Voldoende kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties. Subindicator: ‘Aantal m2 kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties’.

- Voldoende nieuwe hectares bedrijventerreinen (oa. voor maakindustrie) bij maximaal benutten nieuw en huidige bedrijventerreinen. Subindicator: 'Aantal ha toegevoegde bedrijventerreinen'.

De voorgestelde indicatoren 'Transformeren van kantoren op niet knooppuntlocaties' en 'Aantal m2 (kleinschalige) bedrijfsruimte in de wijk' zijn niet verwerkt. Deze komen immers reeds terug onder de kernindicator 'hoeveelheid gemengde functies wonen en werken' onder het subdoel versterken agglomeratiekracht.

- **Bevorderen circulariteit in de economie;** Het voorstel is om hier de volgende kernindicatoren aan te verbinden en deze te vervangen voor de kernindicator 'kansen voor circulaire economie':
  - Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER).
  - Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten.

Beide voorstellen zijn als kernindicator verwerkt in het beoordelingskader.

- **Kansen voor innovatieve economie.** Voorgesteld wordt de kernindicator 'innovatie in de economie' te vervangen door 'Voldoende uitbreidingsmogelijkheden Life Sciences (USP) en creatieve broedplaatsen'. Deze suggesties zijn niet verwerkt. De indicator valt al onder de geoperationaliseerde kernindicator 'versterken vestigingsklimaat', waarbij het onder andere gaat om het versterken van 3 economische hotspots (waaronder USP). Tevens komt deze indicator terug bij het toevoegen van ruimte voor werken onder andere kernindicatoren.
- **Het toevoegen van de kernindicator 'natuurinclusief bouwen'** is niet overgenomen als suggestie. Dit element komt reeds terug onder verschillende hoofd- en subdoelen, zoals het bevorderen van een gezonde leefstijl (de indicator 'functies zijn goed gemengd') en het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit, waar diverse kernindicatoren gaan over het versterken van de relatie tussen natuur, recreatie, wonen en werken.
- **Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen; Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen/ bouwwerken/ artefacten); Bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van stads- en dorpsranden:** zijn benoemd als indicatoren voor ruimtelijke kwaliteit. Bij de beoordeling van de plannen op landschappelijke kwaliteiten bij de bestaande indicator "Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied" worden deze aspecten meegewogen. Vanuit de bestuurstafel groen en landschap worden deze indicatoren echter expliciet van belang geacht. Om die reden zijn ze, met uitzondering van de indicator kwaliteit van stads- en dorpsranden, toegevoegd onder het subdoel "Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied". De indicator 'bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van stads- en dorpsranden' wordt meegenomen als sub-indicator onder de kernindicator 'Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied'.
- **Ruimtebeslag nieuwe natuur; verbondenheid natuurgebieden; verhoging van de intrinsieke natuurwaarde:** voorstel is de kernindicatoren over areaal mee te nemen onder het nieuwe subdoel 'Vergroten van areaal (land- en water) natuur'. De kernindicator die gaat over natuurwaarde wordt geschaard onder de kernindicator biodiversiteit.
- **Aantal ha nieuw recreatiegebied; Aantal M1 nieuw of verbeterd recreatief netwerk; kwaliteit en capaciteit van recreatieterreinen en -landschappen; Mate van bereikbaarheid recreatiegebieden en -landschappen;** Voorstel is recreatie als subdoel mee te nemen, met als kernindicator 'ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen'. Als subindicatoren die gebruikt kunnen worden bij de beoordeling kunnen de uitbreidingsgebied, netwerk, capaciteit, kwaliteit en bereikbaarheid worden meegewogen. Van belang is hierbij te benoemen dat het ook gaat om een directe link (in bereikbaarheid) tussen recreatie, groen en gezondheid.

- **Oppervlakte aaneengesloten landbouwgebied onderscheid in primaire landbouw (kernlandbouwgebied) en secundaire landbouw (combinatie andere functies); Aandeel regionale voedselvoorziening; Bijdrage aan (kansen voor) gezonde bodem, duurzaam watersysteem en biodiversiteit (ten dienste van circulaire landbouw):** ook in de moties en amendementen is om specifieke landbouwindicatoren gevraagd (zie 2.2). Als aanvullende indicator wordt wel nog meegenomen “Aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening”, ook wordt het ruimtebeslag van landbouw uitgesplitst naar primaire en secundaire landbouw.

3 Beoordelingskader REP

In dit hoofdstuk is het aangepaste beoordelingskader voor REP opgenomen. Daarnaast is per hoofddoel nader inzicht gegeven in de operationalisering van kernindicatoren. Het overkoepelende en samenbindende thema van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (REP), 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' is daarnaast toegevoegd als integraal verbindend element.

De U16 hanteert een brede definitie van het begrip gezondheid. Daarvoor zijn de volgende waarden van belang:

- Gericht op het algeheel welbevinden (geluk)
- Uitgaan van positieve gezondheid, breder dan alleen de aan- of afwezigheid van ziekte, maar focus op preventie
- Gericht op iedereen, dus inclusief.

Om gezondheid voor iedereen op een goede manier te verwerken in het ruimtelijke perspectief voor de regio wordt een aantal ruimtelijke hoofdprincipes meegegeven die zorgen dat de ruimtelijke inrichting bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving:

1. Realiseer voldoende, kwalitatief hoogwaardige, groenblauwe ruimte, die voor iedereen toegankelijk is.
2. Geef prioriteit aan lopen, fietsen en openbaar vervoer, stimuleer bewegen en beperk het vervuilende goederen- en personenvervoer
3. Pas inrichting en gebruik van de ruimte aan op de eisen vanuit klimaatverandering en borg gezondheid en veiligheid daarbij. Verminder door de inrichting de milieubelasting op gevoelige bestemmingen
4. Zet in op een landbouwtransitie met minder negatieve en meer positieve effecten op gezondheid
5. Zorg voor een ruimtelijke inrichting waarin iedereen mee kan doen en ontwikkel nieuwe woonconcepten gericht op bevorderen van sociale cohesie
6. Zet ook bij circulaire economie en in de bouw/bouwconcepten gezondheid centraal.

Gezondheid is daarom in het beoordelingskader geïntegreerd als uitgangspunt voor alle sectorale pijlers en hoofddoelen van het REP.

3.1 Aangepast beoordelingskader

Op basis van deze hoofdprincipes, de aanvullingen van raden en staten en de overige aanvullingen, zoals beschreven in paragrafen 2.2 en 2.3 is een nieuw beoordelingskader samengesteld. In figuur 3.1 is het beoordelingskader REP opgenomen. De oranje gekleurde subdoelen en kernindicatoren zijn toevoegingen ten opzichte van het eerdere beoordelingskader.

Figuur 3.1 Beoordelingskader REP

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'		
Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	Bevorderen gezonde leefstijl	Fietsgebruik Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk-aantrekkelijke plekken Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht Wonen en druk verkeer zijn gescheiden Functies (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevende bedrijven staan op afstand Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard Tussen kernen zijn goede fiets- en OV-verbindingen.
	Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	Geluid Emissies luchtverontreiniging Verkeersveiligheid Veiligheid in de brede zin Waterkwaliteit
	Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	Kansen voor klimaatadaptatie Robuust Watersysteem
	Voldoende schoon en gezond water	Ruimte voor het hoofdwatersysteem Strategische grondwatervoorraden
	Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	CO2-emissies verkeer Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en -besparing (in TWh en PJ)
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	Agglomeratiekracht vergroten	Bruto Regionaal Product (BRP) Aantal arbeidsplaatsen (economische opgave)
	Versterken van het vestigingsklimaat	Hoeveelheid ha toegevoegde gemengde functies wonen en werken Ruimte-intensivering werklocaties en voorzieningen Versterking vestigingsklimaat
	Bevorderen circulariteit in de economie	Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER) Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten
	Bevorderen innovatie in de economie	Kansen voor innovatieve economie
	Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	Aandeel gezonde en veilige arbeidsplaatsen op het totaal
Verstedelijkingsopgave faciliteren	Zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)	Gerealiseerde woningen binnen de regio
	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	Reserve-plancapaciteit
	Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus
	Stimuleren levensloopbestendige wijken	Voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen
	Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	Aandeel levensloopbestendige wijken op het totaal
Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	Nabijheid stedelijke centra (% woningen binnen 3km van centra)	
		Gemiddelde woon-werk reistijd per modaliteit

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'

Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied
		Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied
		Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen
		Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen/ bouwwerken/ artefacten)
		Impact op landbouw (ruimtebeslag bestaand areaal, met onderscheid primaire en secundaire landbouw)
		Aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening
		Kansen voor natuur/landschapinclusieve/circulaire landbouw
		Kansen voor natuur
		Biodiversiteit
		Ruimtebeslag/nieuwe natuur (exclusief reeds geplande NNN)
		Verbondenheid natuurgebieden (in ha) - aantasting en nieuwe verbindingen
		Kansen voor landschap
		Inwonertal op peil
		Bereikbaarheid knopen
Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren		Ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen
		Bereikbaarheid in reistijdsom totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer
		Aantal woningen nabij bestaande OV-knopen (met restcapaciteit)
		Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit (fiets/ov, auto)
		Impact op NMCA-knelpunten
		Ontlasten Utrecht Centraal
		Bewerkstelligen slim, veilig en duurzaam goederenvervoer
		Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken
		Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving
		Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem
Haalbaarheid	Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	Uitvoerbaarheid
	Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	Adaptiviteit/flexibiliteit
Kosten en opbrengsten (financieel)	Beheer en exploitatiekosten, incl. opbrengsten	GREX-saldo (mln Euro)
	Investeringskosten	OV-exploitatie (Euro of kwalitatief)
		Investeringskosten infrastructuur (Euro)

3.2 Operationalisering kernindicatoren

De beoordeling van diverse kernindicatoren is opgebouwd aan de hand van meerdere sub-indicatoren. In deze paragraaf zijn deze sub-indicatoren per kernindicator kort toegelicht. De paragraaf is gestructureerd aan de hand van de hoofd- en subdoelen.

Hoofddoel Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio

Het hoofddoel bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio is opgebouwd uit een vijftal subdoelen en 18 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur 3.2 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur 3.2 Beoordelingskader REP contour hoofddoel bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Bevorderen gezonde leefstijl	Fietsgebruik Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk-aantrekkelijke plekken Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht Wonen en druk verkeer zijn gescheiden Functies (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevende bedrijven staan op afstand Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard Tussen kernen zijn goede fiets- en OV verbindingen.	
Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	Geluid Emissies luchtverontreiniging Verkeersveiligheid Veiligheid in de brede zin Waterkwaliteit	Ruimtelijke ontwikkeling op locaties waar verschillende niveaus van geluidbelasting bestaan (binnen wettelijke normen) Nieuwe infrastructuur Ruimtelijke ontwikkelingen genereren nieuwe verplaatsingen
Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	Kansen voor klimaatadaptatie	Wateroverlast Overstroming Hittestress Droogte
Voldoende schoon en gezond water	Robuust Watersysteem Ruimte voor het hoofdwatersysteem Strategische grondwatervoorraden	
Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	CO2-emissies verkeer Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en -besparing (in TWh en PJ)	Energievraag woningen Energieneutrale woningen Ruimte voor elektriciteit buitengebied Nabijheid (laag temperatuur) warmtebronnen Impuls bedrijven Energiegebruik en -levering werklocaties

De verdere operationalisering van kernindicatoren naar sub-indicatoren vergt op enkele onderdelen nog een nadere duiding, welke is overgenomen uit het beoordelingskader van het MIRT Onderzoek.

Geluid

De effecten van de verstedelijking hebben op verschillende manieren een uitwerking op geluidhinder:

- **Ruimtelijke ontwikkeling op geluidbelaste locaties** (binnen wettelijke normen). De categorie is in beeld te brengen op basis van de huidige geluidshindercontouren.
- **Nieuwe infrastructuur leidt tot nieuwe plaatsen waar geluidbelasting ontstaat.** Deze categorie is eerder kwalitatief beoordeeld, waarbij ook is meegewogen dat deze geluidsbeleving meer impact heeft dan geluidhinder rondom bestaande infrastructuur, omdat een geluidsluwe situatie nu een geluidgehinderde situatie wordt.
- **Ruimtelijke ontwikkelingen genereren nieuwe verplaatsingen;** hierdoor kunnen bestaande woningen of andere kwetsbare functies met meer geluid te maken krijgen.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie gaat over het kunnen inspelen op de gevolgen van klimaatverandering op thema's als wateroverlast (voldoende waterberging), hittestress, waterveiligheid, bodemdaling, verzilting/verdroging, zoetwatervoorziening etc. Bij beoordeling van de kernindicator *kansen voor klimaatadaptatie* is rekening gehouden met de volgende sub-indicatoren:

- Wateroverlast
- Overstroming
- Hittestress
- Droogte

Aan de hand van verdeling over woonmilieus, bodemopbouw, reliëf, type bouw en nabijheid van rivieren is een inschatting te maken van de bijdrage aan het subdoel. Gehanteerde globale regels hierbij zijn:

- Hoe meer er hoogstedelijk wordt gebouwd, hoe lastiger het wordt om de gevolgen van klimaatverandering te verzachten. Er zijn overigens goede voorbeelden dat dit wel kan, alleen vraagt dit wel extra inspanningen.
- Veengronden in west Utrecht zijn bodemdalingsgevoelig gedurende droge periodes. Als grondwaterstanden dalen zakt het veen extra in. Waarbij kleigronden hemelwater moeilijk infiltreren en zandgronden houden relatief weinig water vast.
- Richting de Utrechtse Heuvelrug is relatief veel reliëf en het gebied ondervindt de meeste neerslag in de regio. Lucht aangevoerd vanuit het westen stijgt langs de heuvelrug op, koelt af, verdampt en neerslagwolken worden gevormd. Water stroomt naar de voet van de heuvelrug wat tot lokale wateroverlast leidt. Tegelijkertijd is wateraanvoer naar de hogere gronden gedurende droogteperiodes lastig.
- Bij nieuwbouw is het relatief makkelijker om direct te kiezen voor een volledig klimaatbestendige inrichting. Bij binnenstedelijke verdichting en transformatie is dit aanzienlijk gecompliceerder, deze gebieden ondervinden minder kansen voor klimaatadaptatie.
- Nabij het riviereengebied zijn de grootste overstromingsrisico's. Langs de Lek en richting de westelijke polders is de maximale waterdiepte het hoogst. Het gebied rondom de Utrechtse Heuvelrug is veiliggesteld dankzij haar hoge(re) ligging.

Kansen voor energietransitie

De kernindicator *kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie in termen van energieproductie en -opwek* gaat over voldoende ruimte voor de opwekking van duurzame energie en besparing van energiegebruik. Dit wordt beoordeeld aan de hand van zes elementen:

- Aan de hand van het **energiegebruik per woningtype** (elektriciteit en warmte) is berekend wat de energievraag van de 37.000 woningen is die worden toegevoegd. Een lager totaal energiegebruik is daarbij als positief beoordeeld.
- **Energieneutrale woningen.** In steden is het complexer om zelfvoorzienende woningen te maken (hoogbouw heeft bijvoorbeeld te weinig vierkante meters dak om met zonnepanelen in de energievraag van alle gestapelde woningen te voorzien). In de toekomst is ook geveloppervlakte mogelijk te gebruiken voor energiewinning en zal de verbeterde isolatie ertoe bijdragen dat juist woningen in het buitengebied makkelijker energieneutraal zijn te maken. Een hoger aantal gestapelde woningen in een model is als negatief beoordeeld.
- De ruimte die beschikbaar is voor het opwekken van energie is een belangrijke indicator. Het vrijhouden van het buitengebied biedt kansen om dit (deels ook) in te zetten voor energieopwekking. Het subcriterium **Ruimte voor elektriciteit** buitengebied pleit daarom voor hoogstedelijke milieus en niet voor geen uitleg. Meer ruimtegebruik in het buitengebied scoort dus negatief.
- Ook meegewogen is het **gebruik van bedrijventerreinen**: wanneer bedrijventerreinen worden getransformeerd, zullen bedrijven in de regel een impuls hebben om oude processen en technieken (die deels zijn afgeschreven) eerder te vervangen door nieuwe schone technologie, dan als ze op de bestaande locatie zouden blijven.
- Aanvullend is op suggestie van de Bestuurstafel Energie een sub-indicator energiegebruik en – levering werklocaties toegevoegd.

Hoofddoel Economie versterken: aanjagen economische groei van de regio

Het hoofddoel *economie versterken* is opgebouwd uit 4 subdoelen en 9 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur 3.3 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur 3.3 Beoordelingskader REP contour hoofddoel economie versterken

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Agglomeratiekracht vergroten	Bruto Regionaal Product (BRP)	
	Aantal arbeidsplaatsen (economische opgave)	
	Hoeveelheid ha toegevoegde gemengde functies wonen en werken	
Versterken van het vestigingsklimaat	Ruimte-intensivering werklocaties en voorzieningen	Aantal banen per hectare werklocatie
	Versterking vestigingsklimaat	Aantal m2 winkelvloeroppervlakte
		Aantal potentiële werknemers binnen bereik van de 3 economische hotspots
		kwalitatieve ontwikkeling economische hotspots en aanwezigheid van een aantrekkelijk en gezond woonmilieu
Bevorderen circulariteit in de economie	Aantal m2 kantoren op multifunctionele knooppuntlocaties	
	Aantal ha toegevoegde bedrijventerreinen	
Bevorderen innovatie in de economie	Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER)	
	Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten	
Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	Kansen voor innovatieve economie	
	Aandeel betekenisvolle gezonde en veilige arbeidsplaatsen op het totaal	

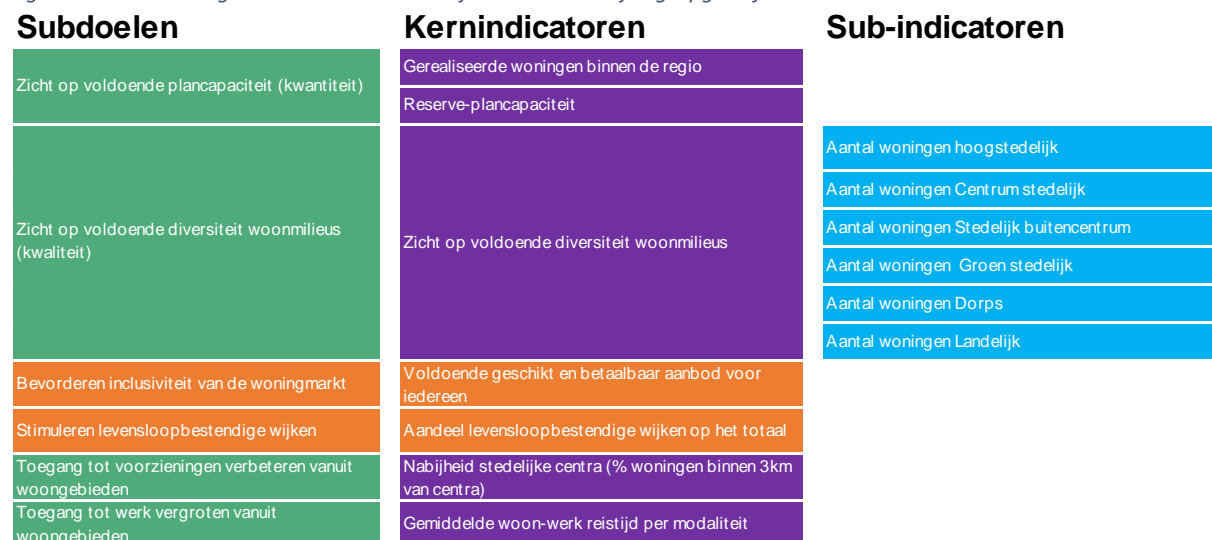
In het MIRT Onderzoek is een nadere uitwerking gegeven aan de kernindicator ‘Versterking vestigingsklimaat’. Daarin spelen drie economische hotspots een rol, dat zijn: (1) USP/Rijnsweerd, (2)

Stationsgebied Utrecht en (3) A12zone/Merwedekanaalzone. In U16 verband is naar aanleiding van de moties en amendementen ook gesproken over enkele andere sectoren en hotspots die van belang zijn. Daarvoor is ruimte in de kwalitatieve duiding, waarbij meespeelt dat in iedere regio/gemeente andere economische sectoren van meer of minder groot belang zijn.

Hoofddoel Verstedelijkingsopgave faciliteren

Het hoofddoel *verstedelijkingsopgave faciliteren* is opgebouwd uit een viertal subdoelen en 5 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur 3.4 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur 3.4 Beoordelingskader REP contour hoofddoel verstedelijkingsopgave faciliteren

Nieuw onderzoek dat is uitgevoerd voor het REP (Companen 2019) brengt de verschillen tussen vraag en aanbod in beeld voor de periode tot 2040 voor 5 deelgebieden:

- **Utrecht:** hier is vooral vraag naar en een tekort aan Centrum Stedelijk wonen. Buiten-centrum milieus zijn er voldoende. Om daarmee aan de Centrum-stedelijke vraag tegemoet te komen dienen deze milieus voldoende stedelijke uitgaansfuncties te krijgen.
- **Rondom Utrecht:** hier ontstaat een tekort in vrijwel alle woonmilieus; het grootste tekort is aan Centrum-stedelijk. Tekorten buiten centrum ontstaan pas op langere termijn.
- **Noord:** hier is vooral behoefte aan buiten-centrummilieus. Er is vooral behoefte aan appartementen en zeer betaalbare grondgebonden woningen.
- **Zuidoost:** met uitzondering van het buiten-centrummilieu is er in alle woonmilieus een tekort. Er is hier in sterkere mate dan in andere regio's vraag naar grondgebonden koopwoningen, ook in duurdere segmenten.
- **Zuidwest:** hier is waarschijnlijk vooral behoefte aan buiten-centrummilieu, maar dit zou ook ingeruild kunnen worden meer dorps/ groenstedelijke milieus.

Bij beoordeling van de woningbouwprogrammering in de contour zal rekening worden gehouden met de uitkomsten uit het onderzoek van Companen.

Hoofddoel Ruimtelijke kwaliteit verhogen

Het hoofddoel *Ruimtelijke kwaliteit verhogen* is opgebouwd uit 7 subdoelen en 14 kernindicatoren. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur 3.5 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur 3.5 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Ruimtelijke kwaliteit verhogen

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied	Toevoeging complementaire woon- en werkmilieus Realisatie voldoende kritische massa om draagvlak te creëren voor voorzieningen Spreiding van deze kwaliteiten over de gehele regio, zodat iedereen ervan profiteert Koppelkansen ontwikkeling en structuurverbetering landelijk gebied Bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van stads- en dorpsranden Impact op ruimtebeslag landbouwareaal (zie ook volgende kernindicator)
Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen / bouwwerken / artefacten) Impact op landbouw (ruimtebeslag bestaand areaal, met onderscheid primaire en secundaire landbouw) Aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening Kansen voor natuur/landschapinclusieve/circulaire landbouw	Ruimtebeslag aaneengesloten primaire landbouw (kernlandbouwgebied) Ruimtebeslag aaneengesloten secundaire landbouw (combinatie met andere functies)
Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden	Kansen voor natuur Borgen biodiversiteit	Aantasting en ontwikkeling in of direct langs beschermde natuurgebieden en ecologische structuren Effecten ondergrondse waterstructuren Toename / vergroten biodiversiteit Nieuwe habitats of uitbreiding van natuurareaal voor specifieke doelsoorten (land en water) Aaneengeslotenheid / robuustheid van gebieden en verbindingen Mate van robuustheid van ecologische verbindingen (stijging natuurwaarden door goede verbindingen)
Vergroten van het areaal (land- en water) natuur	Ruimtebeslag/nieuwe natuur (exclusief reeds geplande NNN) Verbondenheid natuurgebieden (in ha) - aantasting en nieuwe verbindingen	Aantal ha bos Aantal ha landbouw Aantal ha recreatie Aantal ha natuur
Behouden en versterken van de cultuurhistorische waarden	Kansen voor landschap	Mogelijkheden ontwikkeling landschappelijke kwaliteit Mogelijkheden ontwikkeling recreatiemogelijkheden in aangrenzende gebieden gebiedsontwikkeling
Leefbaarheid en vitaliteit kernen	Inwonertal op peil Bereikbaarheid knopen	
Recreatieve voorzieningen	Ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzi	Aantal hectare nieuw recreatiegebied Aantal meters nieuw of verbeterd recreatief netwerk Kwaliteit en capaciteit van recreatierreinen en recreatielandschappen Mate van bereikbaarheid recreatierreinen en recreatielandschappen

Naar aanleiding van de moties en amendementen en suggesties vanuit de bestuursafdeling Groen en Landschap zijn enkele subdoelen en kernindicatoren toegevoegd. In nadere toelichting en operationalisering op een aantal daarvan wordt verwezen naar het *'Pijlerrapport Groen en Landschap'*³. Op enkele kern- en sub-indicatoren is om die reden nog enige verduidelijking gegeven:

³ Ontwikkelbeeld Groen & Landschap – Vijfde pijler Groen en Landschap: het aanbod van en aan U16. 31 juli 2019. Hier geraadpleegd: https://www.utrecht10.nl/media/filer_public/07/1d/071d071de2c9-fa04-4cb2-8018-63522db77890/190801_bvr_u16_groene_pijler_ontwikkelbeeld_xs.pdf

- **Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied.** Bij dit subdoel zijn onder andere de kernkwaliteiten van het Utrechtse Landschap en de cultuurhistorische landschapselementen, bouwwerken en artefacten. Bij dit laatste aspect gaat het onder andere om de Limes, Waterlinies, Grebbelinie, Lustwarande en de Stelling van Amsterdam. Op het aspect landbouw in relatie tot ruimtelijke kwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen kernlandbouwgebieden (dat zijn een vijftal aaneengesloten landbouwgebieden in Utrecht) en secundaire landbouwgebieden (in deze gebieden is sprake van meer functiemenging: landbouw met wonen en werken).
- **Behouden en versterken van de intrinsieke natuurwaarden.** Op deze subdoelstelling wordt meegegeven dat natuurwaarden op diverse manieren kunnen worden gerealiseerd. Naast primaire natuurgebieden, die in ha zijn uit te drukken, kan een bijdrage aan natuurwaarden worden gerealiseerd in combinatie met andere functies als wonen, werken, recreatie en landbouw (in overlap met anders pijlers). Voor het meten van de biodiversiteit is het van belang om uit te gaan van doelsoorten met passende habitatgebieden, die kenmerkend zijn voor het beoogd type natuur en dat daarbij beoordeeld kan worden op het feit of geschikte leefomstandigheden voor deze doelsoorten worden geborgd of gerealiseerd.

Hoofddoel Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren

Het hoofddoel *Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren* is opgebouwd uit 4 subdoelen en 9 kernindicatoren, welke voornamelijk kwantitatief zijn uitgewerkt. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren. In figuur 3.6 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur 3.6 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken en oplossing urgente (systeem) knelpunten (Fiets, Spoor, Stedelijk OV, Transfer, Weg)	Bereikbaarheid in reistijdsom totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer	Ritten 's ochtends onderweg naar 12 werklocaties
	Aantal woningen nabij bestaande OV-knopen (met restcapaciteit)	Ritten die vertrekken vanuit alle locaties
	Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit	Modaliteit fiets / OV
	Impact op NMCA knelpunten	Modaliteit auto
	Ontlasten Utrecht Centraal	Goed bereikbare woon- en werkmilieus
	Bewerkstelligen slim en duurzaam goederenvervoer	
Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken	Uitwijkmogelijkheden bij incidenten
Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving	
Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem	

Ten behoeve van de beoordeling van de verstedelijkingsmodellen op het hoofddoel Slimme en toekomstvaste mobiliteit faciliteren zijn de verstedelijkingsmodellen doorgerekend in een verkeersmodel. Vanuit die doorrekening worden de gevolgen voor de keuze voor fiets, OV en auto inzichtelijk. Uit die analyses bleek dat de verstedelijkingsmodellen beperkt onderscheidend zijn. Ten behoeve van de beoordeling van de contour zijn (nog) geen verkeersmodel doorrekeningen gedaan, de beoordeling zal om die reden kwalitatief zijn.

Hoofddoel Haalbaarheid

Het hoofddoel *Haalbaarheid* is opgebouwd uit 2 subdoelen en kernindicatoren. In figuur 3.7 zijn voor de twee kernindicatoren ook sub-indicatoren en operationalisering van kernindicatoren opgenomen (in het blauw).

Figuur 3.7 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Haalbaarheid

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	Uitvoerbaarheid	Aantal eigenaren op wiens grondgebied verstedelijkjng plaatsvindt
Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	Adaptiviteit/flexibiliteit	Aanwezige bebouwing op te ontwikkelen locaties
		Zwaarte van infrastructurele ingrepen

Hoofddoel Kosten en opbrengsten (financieel)

Het hoofddoel *Kosten en opbrengsten* is opgebouwd uit 2 subdoelen en 3 kernindicatoren, welke voornamelijk kwantitatief zijn uitgewerkt. Een deel van deze indicatoren spreekt voor zich, een ander deel is opgebouwd uit meerdere sub-indicatoren en deelberekeningen. In figuur 3.8 is de relatie tussen en opbouw van het beoordelingskader voor dit hoofddoel nader uitgewerkt, in het blauw zijn sub-indicatoren opgenomen.

Figuur 3.8 Beoordelingskader REP contour hoofddoel Kosten en opbrengsten (financieel)

Subdoelen	Kernindicatoren	Sub-indicatoren
Beheer en exploitatiekosten , incl. opbrengsten	GREX saldo (mln Euro)	Resultaat van kosten en opbrengsten woningbouwprogramma (37.000 woningen)
Investeringskosten	OV-exploitatie (Euro of kwalitatief)	
	Investerings in infrastructuur (Euro)	

3.3 Aangepast beoordelingskader REP definitief

In deze paragraaf is het aangepaste beoordelingskader REP in definitieve vorm opgenomen. Figuur 3.1 met daarin de oranje gekleurde toevoegingen ten opzichte van het eerdere beoordelingskader is hieronder in figuur 3.9 in lay-out uitgewerkt tot uiteindelijke vorm.

Figuur 3.9 Beoordelingskader REP definitief

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'		
Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio	Bevorderen gezonde leefstijl	Fietsgebruik Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk-aantrekkelijke plekken Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht Wonen en druk verkeer zijn gescheiden
	Bevorderen gezonde leefomgeving (o.a. terugdringen hinder geluid en emissies)	Functies (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevend bedrijven staan op afstand Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard Tussen kernen zijn goede fiets- en OV-verbindingen.
	Kansen voor klimaatadaptatie; o.a. beperken wateroverlast, waterveiligheid en hittestress	Geluid Emissies luchtverontreiniging Verkeersveiligheid Veiligheid in de brede zin Waterkwaliteit
	Voldoende schoon en gezond water	Kansen voor klimaatadaptatie Robuust Watersysteem Ruimte voor het hoofdwatersysteem Strategische grondwatervoorraden
	Kansen en bijdragen aan realisatie energietransitie	CO2-emissies verkeer Kansen en bijdragen aan de energietransitie in termen van energieproductie en -besparing (in TWh en PJ)
Economie versterken: Aanjagen economische groei van de regio	Agglomeratiekracht vergroten	Bruto Regionaal Product (BRP) Aantal arbeidsplaatsen (economische opgave) Hoeveelheid ha toegevoegde gemengde functies wonen en werken Ruimte-intensivering werklocaties en voorzieningen
	Versterken van het vestigingsklimaat	Versterking vestigingsklimaat Behoud werklocaties (niet mengen met wonen) met een bovengemiddelde Next Economy Potentie (NEER)
	Bevorderen circulariteit in de economie	Complementariteit van werklocaties om circulaire ketens te kunnen sluiten Kansen voor innovatieve economie
	Bevorderen innovatie in de economie	Aandeel gezonde en veilige arbeidsplaatsen op het totaal
	Stimuleren betekenisvolle werkgelegenheid met gezonde en veilige arbeidsomstandigheden	
Verstedelijkingsopgave faciliteren	Zicht op voldoende plancapaciteit (kwantiteit)	Gerealiseerde woningen binnen de regio Reserve-plancapaciteit
	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus (kwaliteit)	Zicht op voldoende diversiteit woonmilieus
	Bevorderen inclusiviteit van de woningmarkt	Voldoende geschikt en betaalbaar aanbod voor iedereen
	Stimuleren levensloopbestendige wijken	Aandeel levensloopbestendige wijken op het totaal
	Toegang tot voorzieningen verbeteren vanuit woongebieden	Nabijheid stedelijke centra (% woningen binnen 3km van centra)
	Toegang tot werk vergroten vanuit woongebieden	Gemiddelde woon-werk reistijd per modaliteit

Centraal motto U16: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'

Hoofddoel	Subdoelen	Kernindicatoren
Ruimtelijke kwaliteit verhogen	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het stedelijk gebied	Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied
		Kansen verhoging ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied
	Verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied	Bijdrage (of afbreuk) aan de kernkwaliteiten van de Utrechtse Landschappen
		Bijdrage (of afbreuk) aan cultuurhistorische waarden (landschapselementen/ bouwwerken/ artefacten)
		Impact op landbouw (ruimtebeslag bestaand areaal, met onderscheid primaire en secundaire landbouw)
		Aandeel landbouw in regionale voedselvoorziening
		Kansen voor natuur/landschapinclusieve/circulaire landbouw
		Kansen voor natuur
		Biodiversiteit
		Ruimtebeslag/nieuwe natuur (exclusief reeds geplande NNN)
		Verbondenheid natuurgebieden (in ha) - aantasting en nieuwe verbindingen
		Kansen voor landschap
		Inwonertal op peil
		Bereikbaarheid knopen
Slimme en Toekomstvaste mobiliteit faciliteren		Ruimte, kwaliteit en bereikbaarheid recreatieve voorzieningen
		Bereikbaarheid in reistijdsom totaal per modaliteit, lokaal, regionaal en doorgaand verkeer
		Aantal woningen nabij bestaande OV-knopen (met restcapaciteit)
		Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen per modaliteit (fiets/ov, auto)
		Impact op NMCA-knelpunten
		Ontlasten Utrecht Centraal
		Bewerkstelligen slim, veilig en duurzaam goederenvervoer
		Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken
		Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving
		Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem
		Versterken robuustheid infrastructuurnetwerken
		Vergroten van reizigerscomfort, betrouwbaarheid en beleving
		Vergroten toegankelijkheid van het verkeer- en vervoersysteem
		Uitvoerbaarheid
	Adaptiviteit/flexibiliteit	
Haalbaarheid	Zicht op uitvoering (technische complexiteit, draagvlak, fysieke inpassing, juridisch)	
	Mate van adaptiviteit en toekomstvastheid	
Kosten en opbrengsten (financieel)	Beheer en exploitatiekosten, incl. opbrengsten	GREX-saldo (mIn Euro)
		OV-exploitatie (Euro of kwalitatief)
	Investeringskosten	Investerings infrastructuur (Euro)

Bijlage 1: Inhoudelijk overzicht moties en amendementen Beoordelingskader en Uitgangspuntennotitie REP

Betekenis kleuren:

- = opnemen in beoordelingskader
- = opnemen in uitgangspuntennotitie
- = opnemen in raadsvoorstel
- = nader onderzoek te doen naar
- = in U16 te pleiten voor/ aandacht vragen voor / in zetten op / mogelijk maken van
- = zienswijzen als input voor het vervolgproces

Amendementen en zienswijzen

Bunnik – conform voorstel besloten

De Bilt – Amendement concept kaders uitwerking REP

1. De concept uitgangspuntennotitie en het concept beoordelingskader (voor wat betreft hoofden subdoelen) **als uitgangspunt** te hanteren voor deze fase van de Ruimtelijk Economische Programmering.

Wordt vervangen door:

1. De concept uitgangspuntennotitie en het concept beoordelingskader (voor wat betreft hoofd- en subdoelen) **ter kennisname** te hanteren voor deze fase van de Ruimtelijk Economische Programmering.

De Ronde Venen – zienswijze (samengevat)

Samengevat wensen we ruimte voor woningen en bedrijvigheid door zowel binnenstedelijk als buiten de stedelijke contour te ontwikkelen, willen we inzetten op een aantrekkelijk landschap met ruimte voor nieuwe verdienmodellen voor de agrariër en natuur. We willen minimaal onze eigen duurzaamheidsdoelstellingen lokaal realiseren en multimodaal bereikbaar blijven voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers uit regio Utrecht, Amsterdam en Groene Hart. Wat hebben we de regio te bieden? Woningen, ruimte voor zon en wind, recreatiemogelijkheden in een groen uitloopgebied en een cultuurhistorisch rijk landschap.

De Ronde Venen vraagt:

- Een volwaardige plek voor gezondheid in het afwegingskader.
- Ruimte voor lokaal maatwerk voor de vitaliteit van dorpen in het landelijk gebied
- Richting 2030 mogelijkheden om buiten de huidige stedelijke contour te bouwen

- Uitbreidingsruimte om in de behoefte van lokale bedrijven te voorzien: de zoeklocatie hiervoor is gelegen aan de noordzijde of oostzijde van Bedrijventerrein Mijdrecht, direct grenzend aan het bedrijventerrein en gunstig gelegen ten opzichte van de N201.
- De stuwende werkgelegenheid als subdoel in de REP bij het versterken van de economie.
- Een volwaardige plek in het REP voor het onderliggende (openbaar vervoers)netwerk om het functioneren van snelle lijnen en de regionale knooppunten te borgen/
- Opname van P&R Abcoude A2, Mijdrecht centrum en Abcoude station als gemeentelijke OV-knooppunten en lokale knooppunten met ontwikkelkansen.
- Niet alleen aandacht in het REP voor bereikbaarheid, maar ook leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid.
- Uitwerking van en inzet op nieuwe verdienmodellen voor het landelijk gebied waarbij de lastige opgaven die hier liggen in samenhang worden bekeken.
- Daarbij recht te doen aan de inbreng van de bewoners van dit gebied en in het bijzonder de agrarische sector als economische drager.
- Recreatiegebieden en recreatieve knooppunten opnemen
- Een open proces als het gaat om de REP, gericht op het zoeken naar kansen, niet te vroeg zoekgebieden aanwijzen en harde belemmeringen vanuit regelgeving zoveel mogelijk voorkomen.

De Ronde Venen draagt bij:

- Het beleidsveld Gezondheid op de agenda te houden bij alle pijlers van het REP.
- Kansen voor bijdrage aan regionale woningbehoefte.
- Kansen voor verkenning inzet van niet vitale recreatieparken voor de woonbehoefte.
- Het behoud en de versterking van de maakindustrie in Utrecht-West als belangrijke pijler voor de economie in deze regio en de verbinding met mainports als Schiphol en Aalsmeer.
- Schakel naar de Amsterdamse regio
- Onze ruimte: cultuurhistorische waardevolle landschappen, openheid, natuurontwikkeling. Daar blijven we onze bijdrage in leveren.
- Kansen voor innovatie als het gaat om bodemdaling, natuurontwikkeling en het combineren van functies in het landelijk gebied (bv. Experiment natte teelt).
- Kansen voor versterking van recreatief netwerk. De ontsluiting vanuit de regionale knooppunten is daarbij wel randvoorwaardelijk.
- Bereidheid om kansen voor een bijdrage aan de energiebehoefte te verkennen.
- Inbreng en delen van onze ervaringen met lokale communicatie over concrete projecten.

Houten – Zienswijze

1. Algemeen: Het concept-beoordelingskader en de concept uitgangspuntennotitie (en de inleidingen daarop) zijn lastig leesbaar. Hier moet aandacht aan worden besteed. In de documenten is een veelheid aan begrippen opgenomen. De begrippen hebben niet altijd dezelfde betekenis en er zou ook een meer overzichtelijke structuur in het totale begrippenkader moeten komen. Ook is niet voldoende duidelijk uitgelegd hoe de instrumenten als een uitgangspuntennotitie en een beoordelingskader functioneren in het geheel, de context is onvoldoende geded. Graag aandacht hiervoor, dit zou ten goede moeten komen aan de leesbaarheid en aan het begrip wat het REP is.

2. Energie: Het thema energie moet duidelijker worden opgenomen in het beoordelingskader, het is nu als subdoel opgenomen waarbij de kernindicatoren slechts kwalitatief worden gescoord. De

doelen opgenomen in het beoordelingskader moeten worden gekoppeld aan de doelen gesteld in de Regionale Energie Strategie U16 (RES).

3. Agrarische sector: Er is meer aandacht nodig voor het behoud, versterking en ontwikkeling van de agrarische sector passend binnen de doelen van het REP. Zoals de rol van de agrarische sector bij de ontwikkeling van recreatie en het beheren van landschap en natuur. Het behouden en versterken van de agrarische sector moet worden opgenomen in het beoordelingskader. Dit kan onder 'Ruimtelijk kwaliteit verhogen'.

4. Mobiliteit: het inzetten op duurzame mobiliteit moet als uitgangspunt opgenomen worden in de uitgangspuntennotitie.

5. Mobiliteit: Bij de uitwerking van het concept 'wiel met spaken' en de ontwikkeling van Ruimtelijke Modellen (MIRT-onderzoek) moet aandacht worden besteed aan zowel het kleine als grote wiel. Bij de ontwikkeling van de Ruimtelijke Koers Houten (zie punt 8) heeft Houten een ruimtelijk model ontwikkeld waarbij een HOV lijn verschillende mogelijke verstedelijkingslocaties aan elkaar verknoopt. Daarnaast is Houten van mening dat de ene (H)OV lijn de andere niet zou hoeven uit te sluiten. Wij zien daarmee kansen om naast de ontwikkeling van een klein wiel (bijvoorbeeld A12-zone – Lunetten- Rijnsweerd- USP) ook het grote wiel te ontwikkelen (bijvoorbeeld Nieuwegein – A12 –zone – Houten – Bunnik – USP).

6. Veiligheid: Het thema veiligheid zou breder opgenomen moeten worden in het beoordelingskader. Het moet niet alleen gaan over verkeersveiligheid maar ook over volksgezondheid en veiligheid in het algemeen.

7. Natuur (biodiversiteit): de ontwikkeling en het behoud van natuur (biodiversiteit) moet expliciet opgenomen worden in de uitgangspuntennotitie en in het beoordelingskader. Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden geschonken aan het realiseren van ecologische verbindingzones, met als gevolg een hogere natuurwaarde en behoud van de biodiversiteit.

8. De ontwikkeling van de Ruimtelijke Koers Houten: Houten is begin 2019 gestart met de uitwerking van de Ruimtelijke Koers. Wij hebben de ambitie om in de periode tot 2040 zo'n 4000 á 5000 woningen te bouwen. We willen hiermee voldoen aan de enorme woningbehoefte van Houtense inwoners én die van de regio. Dit jaar gebruiken we om de haalbaarheid van onze woningbouwambitie te onderzoeken en locaties te bepalen. Dit resulteert in onze Ruimtelijke Koers van Houten. In onze koers zal duidelijk worden wat het bod van Houten is aan de regio en welke randvoorwaarden (zoals infrastructuur) nodig zijn om tot de gewenste ontwikkeling te komen. Wij verwachten dat onze lokale gedachtevorming samen komt en past op het te ontwikkelen regionale verhaal. Wij gaan hier graag met u in overleg.

Houten – Wijzigen beslispunten + biodiversiteit

Het beslispunt 1 als volgt te formuleren:

1. In te stemmen **met een eerste proeve** van het concept beoordelingskader (voor wat betreft hoofd en subdoelen) en de concept beoordelingskader (voor wat betreft hoofd- en subdoelen) en de concept uitgangspuntennotitie voor gebruik in fase 2 van het REP.

En een beslispunt 2 toe te voegen:

2. Bijgaande reactie op de eerste proeve van het concept-beoordelingskader en de concept-uitgangspuntennotitie te versturen naar de bestuurlijk opdrachtgevers van het REP U10 met dien verstande dat aan punt 7 de volgende tekst wordt toegevoegd:

“Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden geschonken aan het realiseren van ecologische verbindingzones, met als gevolg een hogere natuurwaarde en behoud van de biodiversiteit.”

Houten – Agrarische sector

Agrarische sector: Er is meer aandacht nodig voor het behoud, versterking en ontwikkeling van de agrarische sector passend binnen de doelen van het REP. Zoals de rol van de agrarische sector bij de ontwikkeling van recreatie en het beheren van landschap en natuur. Het behouden en versterken van de agrarische sector moet worden opgenomen in het beoordelingskader. Dit kan onder ‘ruimtelijke kwaliteit verhogen’.

Houten – Veiligheid

Veiligheid: Het thema veiligheid zou breder opgenomen moeten worden in het beoordelingskader. Het moet niet alleen gaan over verkeersveiligheid, maar ook over volksgezondheid en veiligheid in het algemeen.

Provinciale Staten - beslispunt toevoegen

- De richtingen die in de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader voor het MIRT onderzoek U Ned worden geschetst niet op voorhand over te nemen in de Provinciale Omgevingsvisie.

Lopik - Zienswijze

- Eenduidigheid hanteren bij gebruik van termen. Ter illustratie: Wonen-verstedelijking, werken-economie, mobiliteit-verkeer;
- Aanvulling / aanscherping van de volgende subdoelen:
  - Hoofddoel Economie versterken
    - o Versterking van de maakindustrie (economische factor van betekenis in de Lopikerwaard);
  - Hoofddoel verstedelijkingsopgave faciliteren
    - o Intensivering van woningbouw kan effect hebben op de leefbaarheid en vitaliteit in de (kleine) kernen. Deze opgave dient gepaard te gaan met toets op leefbaarheid. Behoud van leefbaarheid en vitale kernen als subdoel toevoegen bij dit hoofddoel.
  - Hoofddoel Ruimtelijke kwaliteit verhogen
    - o De landschappelijke kwaliteiten zoals landschapselementen en –beelden bepalen voor een open gebied als onze gemeente en de Lopikerwaard de herkenbaarheid. Toevoeging aan de subdoelen zou recht doen aan die herkenbaarheid
  - Hoofddoel Haalbaarheid
    - o Het model leidt tot keuzes en ontwikkelrichtingen voor de lange termijn. Draagvlak voor deze fundamentele keuzes is onmiskenbaar en verdient derhalve een separaat subdoel.

Lopik – Aanvullende zienswijze (samengevat)

- Vanuit onze kracht zien wij kansen op het gebied van energieopwekking, landbouw, economie, landschap en recreatie. Wij staan achter de opgave om 100% van onze eigen energieopgave op te wekken. Ook over opwekking voor de regio kan worden gesproken, maar die claim op ons open landschap zal moeten worden gecompenseerd. Zo ook bij recreatie en natuur. Voor Lopik liggen daar kernkwaliteiten en kansen. Natuurlijk willen we daar ook anderen van laten genieten, maar dat kan niet zonder dat een bijdrage wordt geleverd aan onderhoud en ontwikkeling. Het onderhoud van wegen, fiets- en wandelpaden, het groen en het water is immers niet kosteloos en keuzes hiervoor zullen mogelijk ten koste gaan van de leefbaarheid in onze eigen kernen. Onze agrariërs kunnen met landbouw bijdragen aan de voedselvoorziening van de stad en ecologisch onderhoud van het unieke, groene landschap. De maakindustrie geeft de meeste werkgelegenheid in de Lopikerwaard en is de kracht van West-Utrecht. Dit past niet bij dichtbevolkt stedelijk gebied en spreiding daarvan is noodzakelijk voor een gezonde leefomgeving voor iedereen, dus daarin heeft de gemeente Lopik iets te bieden.
- Ook in Lopik is er behoefte aan (bescheiden) ruimte om woningen te kunnen blijven bouwen, om ruimte te creëren voor een toename van de werkgelegenheid en de voorzieningen in de kleine kernen in stand te houden. Daarnaast is het gezien de kansen op ‘verdunding’ van buslijnen noodzakelijk dat de gemeente en de regio Lopikerwaard voldoende aansluiting blijven houden op kwalitatief goede knooppunten of ‘hubs’ waar auto, fiets en openbaar vervoer bij elkaar komen.
- Wij staan open om het gesprek in te gaan om gezamenlijk aan de grote opgave in U16 verband te voldoen, maar willen daarbij wel een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten

Montfoort – aanvulling zienswijze Beoordelingskader en Uitgangspuntennotitie

- Voegt een tweede beslispunt toe aan het raadsbesluit dat luidt:
De zienswijze behorende bij het raadsvoorstel onder het kopje ‘*Ruimtelijke kwaliteit verhogen*’ als volgt aan te vullen:

Als gevolg van de verstedelijkingsopgave en de bouw van woningen zal de behoefte aan recreatieve voorzieningen toenemen, maar ook het behoud van het landschappelijk karakter onder druk komen te staan.

Toevoeging van recreatieve voorzieningen als subdoel waarin het behoud van landschappelijke kwaliteiten (ruimte voor landbouw en een vitale agrarische sector) in een open gebied als onze gemeente voorop staat, zou recht doen aan de herkenbaarheid.

Oudewater - Zienswijze college (samengevat):

- De landelijke ligging en karakteristiek maakt Oudewater tot een aantrekkelijke, rustige woonomgeving met grootstedelijke voorzieningen nabij. Door het principe ‘Gezond, Stedelijk leven’ als leidend principe te gebruiken, ligt het gevaar op de loer dat voorbij wordt gegaan aan het belang van het landelijk gebied, dat een belangrijk onderdeel vormt van de lokale ruimtelijke identiteit van Oudewater. Wij verzoeken u dan ook om bij het opstellen van een ruimtelijk economisch perspectief en programma aandacht te hebben voor de bescherming van de lokale ruimtelijke identiteit van onze gemeente. Sterker nog wij zijn van mening dat de

bescherming van de lokale ruimtelijke identiteit een leidend principe zou kunnen zijn bij uw zoektocht naar een integraal perspectief en programma voor de ruimtelijke inrichting van de regio Utrecht. Hiermee doet u namelijk recht aan de verscheidenheid die de regio kent.

- Oudewater heeft primair een lokale woningbouwambitie. Kansen voor samenwerking in U10-verband zien wij vooral op het vlak van het samenwerken aan en delen van ervaringen met een snelle en goede uitvoering van bouwplannen.
- Oudewater werkt graag samen om de groei van bedrijvigheid te accommoderen. Hierbij vragen wij aandacht voor de zogenoemde maakindustrie die kenmerkend is voor onze lokale economie, maar tevens in heel Utrecht-West een prominente rol in de economische structuur vervuld.
- In lijn met de uitgangspunten van de U10 vinden wij het versterken van OV-knooppunten van groot belang. Onderdeel van deze versterking is een goede aansluiting van een OV-knooppunt (lees: treinstation) op een fijnmazig mobiliteitsnetwerk, dat de ontsluiting van kernen zonder treinstation waarborgt. Een goed netwerk van buslijnen naar omliggende kernen en dichtbij gelegen OV-knooppunten is van essentieel belang voor de vitaliteit van Oudewater. Naast OV moet er ook voldoende aandacht zijn voor wegen- en fietsnetwerk. De aan- en ontsluiting van Oudewater naar de A12 en een verbetering van het regionale (snel)fietsnetwerk hebben hierbij onze aandacht. Omgang met parkeren valt ook binnen dit vraagstuk. Wij werken graag regionaal samen om tot oplossingen voor deze vraagstukken te komen.
- Groei van de regio zorgt voor toename van de behoefte aan ruimte voor recreatie. Het is van belang om een evenwicht te behouden/bewaken tussen de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en natuurkwaliteiten. Juist het evenwicht tussen deze elementen zorgt voor de recreatieve aantrekkelijkheid van Oudewater en doet recht aan het belang van de lokale inwoners.
- In het beoordelingskader heeft de agrarische sector te weinig plek. Deze sector is van groot belang voor het karakteristieke buitengebied in de regio, voor de voedselproductie voor mens en dier en voor het onderhoud van het platteland. Wij zijn van mening dat dit onderwerp een prominentere plek in het beoordelingskader moet krijgen.
- Wij vinden het belangrijk dat de regionale afspraken over energieopwekking parallel lopen aan de lokaal gewenste ontwikkeling van woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit en groen en landschap. Hierover maken wij graag heldere regionale afspraken.

Oudewater – Aanvullende zienswijze:

- Het college op te dragen de reactie aan te vullen, zodat in het beoordelingskader het navolgende wordt opgenomen:
  - a. Behoud en versterking van de vitaliteit van kleine kernen;
  - b. Behoud en versterking van de landbouw in het belang van de (regionale) voedselproductie en het karakteristieke landschap;

Stichtse Vecht – tekst subdoel wijzigen

- Het concept beoordelingskader MIRT te wijzigen op blz. 4 onder subdoelen: ipv 'voldoende capaciteit infrastructuurnetwerken' te wijzigen in "een op behoefte afgestemde capaciteit voor infrastructuurnetwerken".

Utrecht – Maakindustrie en circulaire economie

- Onder de pijler werk in de uitgangspuntennotitie expliciet als nieuw uitgangspunt toe te voegen:
'Circulaire economie en maakindustrie: We zetten in op circulaire economie en kansrijke groeiemarkten die passen bij het profiel van gemeente en regio Utrecht zoals de maakindustrie. En de Regionale Economische Agenda (REA) hier op aan te laten sluiten.

Utrecht – Verbonden groen – toevoegen beslispunt

Besluit om aan het tweede beslispunt toe te voegen:

- Met dien verstande dat het verbinden van groen en blauw toegevoegd wordt als subdoel onder ruimtelijke kwaliteit verhogen en dat hier een prestatie indicator aan toe gevoegd wordt.

Utrecht – Biodiversiteit

- Aan de uitgangspuntennotitie toe te voegen onder de pijler groen: Biodiversiteit en ecologie. De biodiversiteit in de regio wordt versterkt en het aantal soorten neemt op zijn minst toe. Er blijft ruimte voor de ontwikkeling van flora en fauna en regionale soorten worden beschermd en behouden.

Besluit voorts om aan het tweede beslispunt toe te voegen:

Met dien verstande dat biodiversiteit uit gewerkt wordt in het beoordelingskader als subdoel onder bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio en hier een kernprestatie indicator aan toegevoegd wordt die bij voorkeur kwantitatief van aard is.

Utrecht- Ruimte voor natuur-inclusieve landbouw

- De uitgangspuntennotitie vast te stellen, met dien verstande dat op pagina 15 bij het 3^e uitgangspunt van de pijler Groen, vóór het woord landbouw, de woorden natuurinclusieve kringloop toegevoegd worden, waardoor er komt te staan: "Ruimte voor natuurinclusieve kringlooplandbouw"

Utrecht – Eenduidig raadsbesluit REP

- Beslispunt 1 en 2 te schrappen en te vervangen door een nieuw beslispunt 1 dat luidt: 'In te stemmen met de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader (voor wat betreft hoofd- en subdoelen) voor gebruik in fase 2 van het REP.

Utrechtse Heuvelrug – Verbonden groen

Besluit:

Aan het eerste punt van de gevraagde beslissing toe te voegen, met dien verstande dat aan de brief bij pijler Groen en Landschap wordt toegevoegd:

Dat de indicatoren en doelstellingen aangescherpt worden op de verbinding van groengebieden om zo een hogere natuurwaarde en biodiversiteit te bevorderen.

Utrechtse Heuvelrug – Fiets en OV verbindingen

Besluit:

Aan het eerste punt van de gevraagde beslissing (“In te stemmen met het versturen van de bijgevoegde brief van het college aan de deelnemers van de U10/U16 in reactie op de voorliggende concept uitgangspuntennotitie en het concept beoordelingskader.”) toe te voegen: met dien verstande dat aan de brief bij pijler Bereikbaarheid wordt toegevoegd:

- de aandacht voor bereikbaarheid middels (snelle) fiets en (snelle) OV verbindingen, ook tussen de kernen binnen onze gemeente
- bij ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken zo snel als mogelijk aan te sluiten op (snelle) OV- en fietsverbindingen
- en daar waar mogelijk (ruimtelijk, economisch en financieel) bij ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken (snelle) OV- en fietsverbindingen te realiseren.

Utrechtse Heuvelrug – Positie 5^e bouwsteen Groen en Landschap

Besluit:

Aan het eerste punt van de gevraagde beslissing (“...In te stemmen met het versturen van de bijgevoegde brief van het college aan de deelnemers van de U10/U16 in reactie op de voorliggende concept uitgangspuntennotitie en het concept beoordelingskader.”) toe te voegen:

Met dien verstande dat in de brief zal worden aangegeven dat de 5^e pijler Groen en Landschap volwaardig meegenomen wordt in het concept Beoordelingskader en daarmee tevens de volgende elementen toevoegt:

- Behoud of versterking van de natuur(waarde) en biodiversiteit;
- Behoud van cultuurhistorische waarde in landschappen;
- Behoud van en inzet op verdere verduurzaming van de landbouw.

Vijfheerenlanden – kernindicator toevoegen

1. Beslispunt 1 te wijzigen in: In te stemmen met de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader (voor wat betreft hoofd- en subdoelen) voor gebruik in fase 2 van het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) met dien verstande dat bij het hoofddoel Ruimtelijke kwaliteit verhogen, de volgende kernindicator wordt toegevoegd: “Impact op / kansen voor de landbouw (kwalitatief).
2. Bij de U10 aandacht te vragen voor de volgende punten:
  - Concretiseren hoe het REP, U NED/MIRT en de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) met elkaar samenhangen, hoe deze samenhang wordt gewaarborgd en hoe en op welke momenten (tussen)producten uit de verschillende trajecten over en weer worden gebruikt.
  - Vijfheerenlanden is voornemens om begin 2020 de strategische visie vast te stellen. Uitkomsten van dat proces zullen worden betrokken bij volgende besluitvormingsmomenten over het REP.

Wijk bij Duurstede – Zienswijze college (samengevat)

Meer aandacht voor Groen en Landschap en gezondheid in aangescherpt beoordelingskader. We zien graag dat in een aangescherpt beoordelingskader de resultaten van het Ontwikkelbeeld Groen en Landschap volwaardig zijn meegenomen. Wij missen nu met name aandacht voor de agrarische sector; een van de belangrijkste economische dragers in het landelijk gebied. Wij willen ook graag dat

het aspect gezondheid in een aangescherpt beoordelingskader nadrukkelijker naar voren komt. Hoe is bijvoorbeeld rekening gehouden met luchtverontreiniging (CO2 uitstoot) en geluidsoverlast? In een volgende versie zien we deze criteria graag nader uitgewerkt.

Aandacht voor raakvlakken Regionale Energie Strategie (RES) en Ruimtelijk Economisch Programma (REP). We vragen aandacht voor een zorgvuldige afstemming van processen tussen RES en REP. Zo vinden wij het belangrijk dat in het aangescherpte beoordelingskader rekening is gehouden met de resultaten van het participatietraject van de RES.

Wijk bij Duurstede wil een aantrekkelijke en vitale gemeente zijn in de Utrechtse regio. Een leefbare stad en een vitaal platteland gaan wat ons betreft hand in hand. Om in de toekomst aantrekkelijk te kunnen blijven, willen we graag samen met de regio blijven investeren in nieuwe woningen. Wij zien graag de zogenaamde 80/20 regeling, d.w.z. 80% van de woningbouwopgave in stedelijk gebied, 20% in de landelijke gemeenten, als uitgangspunt geborgd. Daarnaast willen wij graag met de regio werken aan en gevarieerd en bijzonder buitengebied, duurzaamheid en in de economie.

Woerden – Zienswijze college (samengevat):

- Aandacht voor diversiteit. In de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader is (logischerwijs) veel aandacht voor de verstedelijkingsopgave. Hierbij mag echter niet voorbij worden gegaan aan het belang van het landelijke gebied. Bij het opstellen van een regionaal integraal ruimtelijk perspectief en programma dient rekening te worden gehouden met alle aanwezige belangen.
- Doelen, subdoelen en kernindicatoren. Het is ons niet altijd duidelijk hoe u de toetsing aan deze indicatoren precies wilt gaan uitvoeren. Een toetsing aan een kwalitatief geformuleerde indicator is onze ogen bijvoorbeeld lastig te objectiveren. Tevens willen wij u echter meegeven dat modellen en doorrekeningen daarvan, niet altijd een juiste weergave geven van de realiteit. Uitkomsten uit een toets aan een beoordelingskader dienen in onze ogen dan ook genuanceerd te worden benaderd.
- Heb ook voldoende oog voor economische activiteiten buiten de sector Life Science. De regionale economische kracht stoelt immers op meer dan één sector. Daarnaast wordt bij mobiliteit gesproken over de reistijd per modaliteit. In onze ogen zou het verstandiger zijn om uit te gaan van de totale reistijd. Tijdens één reis kan immers gebruik worden gemaakt van meerdere modaliteiten.
- Voor wat betreft de indicatoren gerelateerd aan energie en duurzaamheid raden wij u aan om aansluiting te zoeken bij reeds in gebruik zijnde indicatoren uit de klimaatmonitor van het Rijk.

Zeist – Zienswijze op beoordelingskader

De positie van de thema's Groen & Landschap, Duurzaamheid en Gezondheid te versterken. Enerzijds door deze thema's een gelijkwaardige positie als hoofddoel te geven. Anderzijds door een aantal kernindicatoren nog toe te voegen aan het beoordelingskader. Het betreft:

- Behoud of versterking van de natuur(waarde) en biodiversiteit
- Behoud van cultuurhistorische waarde in landschappen en bebouwing
- Versterken van duurzaamheid
- Vergroten van de gezondheid

Moties

De Bilt – Motie taalgebruik en inspraak

Vraagt het college:

Zich er maximaal voor in te zetten dat:

- De vervolgdOCUMENTEN op de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader in voor iedereen begrijpelijke taal dienen te worden opgesteld;
- er bij de totstandkoming van die vervolgdOCUMENTEN diverse momenten moeten worden ingelast waarop inwoners van onze gemeente en de regio invloed kunnen uitoefenen op het eindproduct;

De Bilt – Motie 5^e pijler Groen en Landschap

Vraagt het college:

- Bij het overbrengen van de opvatting van de Biltse gemeenteraad erop aan te dringen dat de pijler Groen en Landschap volwaardig wordt meegenomen in het beoordelingskader en dat daaraan de volgende elementen worden toegevoegd:
  - Behoud of versterking van de natuur(waarde) en biodiversiteit;
  - Behoud van cultuurhistorische waarde in landschappen en bebouwing;
  - Behoud van en inzet op verdere verduurzaming van de landbouw;

De Bilt – Motie Vitaliteit kleine kernen

Vraagt het college:

te bewerkstelligen dat aan het concept beoordelingskader MIRT toegevoegd wordt: (Bv bij `verstedelijkingsopgave faciliteren`) "De vitaliteit van kleine kernen behouden en versterken"

Provinciale Staten - Motie Rijnenburg bereikbaar

- Draagt GS op om Polder Rijnenburg en de hele A12 zone expliciet onderdeel uit te laten maken van het MIRT onderzoek in het doorrekenen van de verschillende scenario's.

IJsselstein - Motie Circulaire Economie

- Verzoekt het college om in U10/U16 verband aan de indicatoren en doelstellingen toe te voegen om circulariteit en innovatie in de economie te bevorderen.

IJsselstein - Motie OV systemsprong (concept wiel met spaken "Kleine wiel" vs. "Grote Wiel")

- Verzoekt het college om in regionaal verband te pleiten voor een breder onderzoek naar varianten waarbij ook het zuidelijk westelijke deel van de regio goed en duurzaam wordt ontsloten;
- Deze onderzoeksresultaten met de raad te delen.

Montfoort – Motie over raadsvoorstel Beoordelingskader en uitgangspuntennotitie REP

- Verzoekt het college binnen de U16 duidelijk naar voren te brengen dat Montfoort ambitieus is ten aanzien van groen en landschap' en een ruime bijdrage aan toegevoegde waarde wil en kan leveren aan de bovengenoemde benodigde schaal- en kwaliteitssprong.
- Ter verdere versterking van het behoud van de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente Montfoort het subdoel recreatieve voorzieningen, waarin het behoud van de landschappelijke kwaliteiten voor een open gebied als onze gemeente voorop staat, toe te voegen.
- Binnen de U16 te pleiten voor een evenwichtige benadering van de 5 bouwstenen, waarbij Groen en Landschap gelijkwaardig is aan de bouwstenen Wonen, Werken, Energie en Mobiliteit.
- Binnen de U16 te pleiten voor grote zorgvuldigheid bij het combineren van functies in het Landschap van de Toekomst in verband met mogelijke tegenstrijdigheid.
- Binnen de U16 nadrukkelijk aandacht te vragen voor de waarden van natuur en landschap

Nieuwegein – Motie Duurzame mobiliteit in Nieuwegein en de regio

- Draagt het college op binnen de U16 in te zetten op een verbetering van snel openbaar vervoer en snelle fietsroutes in Nieuwegein
- Bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken snel openbaar vervoer en snelle fietsroutes mogelijk worden gemaakt.

Nieuwegein – Motie Gezonde leefomgeving

- Draag het college op om aan te sluiten bij de landelijke GGD vastgestelde indicatoren voor een gezonde leefomgeving en de volgende kernwaarden en indicatoren toe te voegen aan het beoordelingskader REP:
  - a. Voor iedereen zijn er – dichtbij en toegankelijk- aantrekkelijke plekken;
  - b. Leefomgeving draagt bij aan gezond gewicht;
  - c. Wonen en druk verkeer zijn gescheiden;
  - d. Functie (Wonen, werken, voorzieningen) zijn goed gemengd, overlastgevende bedrijven staan op afstand;
  - e. Actief vervoer (lopen en fietsen) is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard;
  - f. Tussen kernen zijn goede fiets- en OV verbindingen.

Nieuwegein – Motie Behouden en optimaliseren van de leefbaarheid in Nieuwegein

- Draag het college op om uitgangspunten, zoals eerder voor de leefomgeving van Nieuwegein vastgelegd in de toekomstvisie Nieuwegein 2025 “een bruisend stadshart en groene kernen” en het ontwikkelkader A12 in te brengen in het REP zodat deze behouden blijven;
- Zich sterk te maken voor het behoud van voldoende groene corridors om de biodiversiteit te behouden en bij voorkeur te verbeteren en zoveel mogelijk het groen en het blauw in onze stad te behouden of, als behoud echt niet mogelijk is, dit zodanig te compenseren dat de kwaliteit van de leefomgeving eromheen verbetert;
- Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen ervoor te zorgen dat leefbaarheid, klimaatadaptatie en klimaatbestendigheid geborgd zijn;

- Om elke vijf jaar de verwachte behoefte aan aantal en soort woningen in de regio te herijken, met daarbij de uitsplitsing voor Nieuwegein.

Nieuwegein – Motie OV systeemsprong

- Verzoekt het college om in regionaal verband te pleiten voor een breder onderzoek naar varianten van het ‘wiel met spaken’ waaronder het ‘kleine wiel’ alsook een ‘groot wiel’;
- Deze onderzoeksresultaten met de raad te delen;
- De voorkeursvariant ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen.

Nieuwegein – Motie Verbonden groen is waardevoller

- Verzoekt het college om in U10/U16 verband de indicatoren en doelstellingen aan te scherpen op de verbinding van groengebieden met een hogere natuurwaarde en biodiversiteit tot gevolg.

Nieuwegein – Motie stimuleer de circulaire maakindustrie

- Verzoekt het college om in U10/U16 verband aan de indicatoren en doelstellingen toe te voegen om circulariteit en innovatie in de economie te bevorderen.

Stichtse Vecht – Motie Vitaliteit kleine kernen

- Verzoekt het college om te bewerkstelligen dat aan het concept beoordelingskader MIRT toegevoegd wordt (bijv. bij ‘verstedelijkingsopgave faciliteren) “De vitaliteit van kleine kernen behouden en versterken”.

Stichtse Vecht – Motie Voedselproductie

Verzoekt het college te bewerkstelligen dat in het concept beoordelingskader en de bouwsteen Groen de volgende teksten wordt opgenomen:

- Behouden van voedselproductie voor mens en dier (agrarische bedrijven, tuinbouw etc.)
- ...en het veilig stellen van de voedselproductie van mens en dier.

Utrecht – Klimaatakkoord in de REP

Draagt het college op:

- Inzichtelijk te maken dat de metropoolregio Utrecht met het REP op koers ligt om de ambities uit het Parijsakkoord en het nationale klimaatakkoord te behalen ten aanzien van CO₂-reductie, 100% circulaire economie, gebouwde omgeving en mobiliteit. Hiertoe criteria op te nemen in het aangescherpte beoordelingskader en hierover te rapporteren in het uiteindelijke Ruimtelijke Economische Programma.

Utrecht – Global Goals for Sustainable Development

Roept het college op:

- Om bij het uitvoeren van het MIRT-onderzoek, en in vervolgstappen met betrekking tot de REP, expliciet aansluiting te zoeken bij de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.

Utrecht – Onderzoek ontwikkellocatie optimaal

Roept het college op:

- Bij de RSU voor de mogelijke in- en uitbreidingslocaties, waaronder Rijnenburg, inzichtelijk te maken wat de verstedelijkingsperspectieven zijn, hoe mogelijke ontsluiting plaats kan vinden en op welke wijze ontwikkeling en ontsluiting gefinancierd kan worden;
- De noodzakelijkheid en wenselijkheid van een eventuele verstedelijking van de mogelijke in- en uitbreidingslocaties te onderbouwen, tevens afgezet tegen een niet verstedelijkte inrichting, zodat de raad kan besluiten over de wenselijkheid van een ontwikkelingsopgave op deze locaties en de voorwaarden daarvoor bij de besluitvorming over de RSU 2040.

Utrecht – Bijdrage van bedrijven aan goed leven in de regio

Verzoekt het college:

- In de verdere uitwerking van de REP, in de regio te pleiten voor een bijdrage van (nog te vestigen) bedrijven aan de maatschappelijke uitdagingen o.a. op het gebied werkgelegenheid voor het hele spectrum, stageplaatsen, duurzame energie en groen.

Utrecht – Klimaatadaptatie en onderhoud openbare ruimte gaan hand in hand in de regio

Verzoekt het college:

- Met U16 afspraken te maken dat elke gemeente standaard bij ieder onderhoud aan de openbare ruimte (maar ook bij vervanging van riolering, kabels en leidingen) klimaatadaptatie als uitgangspunt te nemen en daarmee het openbare ruimteklimaat adaptief te maken;
- Deze gemaakte afspraken 1x per twee jaar te laten monitoren.

Utrecht – Utrechtse inzet is de RSU2040

Draagt het college op:

De nog vast te stellen RSU 2040, wanneer deze door de Utrechtse gemeenteraad is vastgesteld, leidend te maken in de onderhandelingen over de Utrechtse inzet binnen het vervolg van het REP U10.

Utrecht – Verbind grote bedrijven met kleine en startende ondernemers via regionaal vestigingsklimaat

Roept het college op:

1. In de totstandkoming van het REP nadrukkelijk aandacht te hebben voor de positie van kleine en startende ondernemers, naar aanleiding van de kernindicator “versterking vestigingsklimaat” die in het beoordelingskader staat benoemd;

2. Een paragraaf op te nemen waarin staat beschreven hoe de overheden de samenwerking tussen grote en kleine bedrijven faciliteren waarbij het belangrijk is om in te zetten op werkgelegenheid en aansluiting bij de Regionale Economische Agenda (REA).

Utrecht – Voorkom onnodige grootschalige uitbreiding van werk- en winkelgebieden

Roept het college op:

- In haar beoordelingskader op te nemen dat vitale werk- en winkelgebieden gebaat zijn bij voorzichtige prognoses van de economische groei en prioriteit te leggen bij het versterken van de bestaande werk- en winkelgebieden in plaats van grootschalige nieuwe ontwikkelingen.

Utrecht – Huisvesten van diverse doelgroepen in stad en regio

Roept het college op:

1. Bij de totstandkoming als de gemeente Utrecht ervoor te pleiten dat wij ook in onze gemeente diversiteit willen behouden in de woonmilieus voor diverse doelgroepen, waarbij ook gedacht moet worden aan gezinnen, starters, maatschappelijke opvang en doorstromingsmogelijkheden voor ouderen.

Utrecht – Breder kijken naar gevolgen van verdichting

Roept het college op:

1. In U10 verband de milieu gerelateerde, sociale gevolgen en ruimtelijke complicaties van de binnenstedelijke verdichting in het kader van het REP nader te onderzoeken;
2. Naar aanleiding daarvan, waar nodig, extra indicatoren voor een gezonde leefomgeving toe te voegen (naast luchtkwaliteit en geluidshinder ook bijvoorbeeld trillingshinder of een indicator voor de toename aan maatschappelijke functies en openbare ruimte).

Utrecht – Ruimtelijk Economisch Perspectief leesbaar, begrijpelijk en voor iedereen

Spreekt uit dat:

- De vervolgdOCUMENTEN op de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader in voor iedereen begrijpelijke taal dienen te worden opgesteld;
- Er bij de totstandkoming van die vervolgdOCUMENTEN diverse momenten moeten worden ingelast waarop inwoners van de stad en de regio invloed kunnen uitoefenen op het eindproduct;

Draagt het college op:

- Zich hiervoor maximaal in te zetten.

Utrecht – naar 130% plancapaciteit in U16

Roept het college op:

- In de samenwerking met de U16 gemeenten aan te sturen op 130% plancapaciteit ten opzichte van de woningbehoefte in 2040;
- Naar de RSU aan te geven wat de effecten zullen zijn.

Vijfheerenlanden – Motie stimuleer de circulaire economie

- Verzoekt het college om in U10/U16 verband aan de indicatoren en doelstellingen toe te voegen om circulariteit en innovatie in de economie te bevorderen.

Vijfheerenlanden – Motie Verbonden groen is waardevoller

- Verzoekt het college om in U10/U16 verband bij hoofddoel ruimtelijke kwaliteit verhogen, het verbinden van groengebieden op te nemen bij subdoelen en indicatoren. Met een hogere natuurwaarde en biodiversiteit tot gevolg.

Wijk bij Duurstede – Motie vitaliteit kleine kernen

- Verzoekt het college te bevorderen dat aan het concept beoordelingskader REP toegevoegd wordt (bijv. bij 'verstedelijkingsopgave faciliteren) "De vitaliteit van kleine kernen behouden en versterken".

Wijk bij Duurstede – Motie Groen verbinden

- Verzoekt het college te bevorderen dat de doelstellingen en/of indicatoren in het concept beoordelingskader MIRT aangescherpt worden op verbinding van groengebieden.